

วารสารศึกษาครุทรรศน์

(Journal of Educational Studies)

ISSN: 3088 - 3369 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2569)

Vol.1 No.4 (May - June 2026)

โดย

สถาบันพัฒนานวัตกรรมวิชาการ

94 หมู่ที่ 2 ตำบลไพล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 30270

วารสารศึกษาครุทรรศน์

(Journal of Educational Studies)

ISSN: 3088 - 3369 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2569)

Vol.1 No.3 (May - June 2026)

เจ้าของ สถาบันพัฒนานวัตกรรมวิชาการ
94 หมู่ที่ 2 ตำบลไพล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 30270

คณะบรรณาธิการ:

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.บุณยเสนอ ตรีวิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิษณุ สุทธิวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.กุสุมา สุ่มมาตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กองบรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐา ค้ำชู มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ธุระตา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดารัตน์ อธิปัญจพงษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
4. พระครูชัยรัตนากร, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5. อาจารย์ ดร.ปิยะสุดา เพชราเวช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์และขอบเขต

มีวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป JES ที่เน้นรับบทความด้านการศึกษา (Education) และบทความที่สัมพันธ์กับการศึกษา

สาขาที่รับตีพิมพ์

ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน สันติศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีและการสื่อสารทางการศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา นาฏศิลป์ศึกษา สังคมศึกษา พุทธศาสนศึกษา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ ภาษาศาสตร์อาเซียน ดนตรีศึกษา คณิตศาสตร์ศึกษา ศิลปศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา จิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว ธุรกิจศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาพิเศษ การศึกษาอาชีวศึกษา และสหวิทยาการมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์เชิงประยุกต์นวัตกรรมศาสตร์สมัยใหม่ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดตีพิมพ์ วารสารกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน)
ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน)
ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม)
ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)

สำนักงานกองบรรณาธิการ สถาบันพัฒนานวัตกรรมวิชาการ 94 หมู่ที่ 2 ตำบลไพล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 30270 Tel. 086 859 3991,091 861 8001 E-mail: ekmcukk@gmail.com

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่: กุมภาพันธ์ 2569

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็น ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่ จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านด้านการศึกษา (Education) และบทความที่สัมพันธ์กับการศึกษาและสหวิทยาการมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ เชิงประยุกต์นวัตกรรมศาสตร์สมัยใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับ ตลอดจนนักวิชาการจากองค์กรภาครัฐเอกชน และนักวิชาการอิสระ ได้นำเสนอผลงานเชิงทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง อันสามารถนำไปสู่การพัฒนาในหลากหลายมิติ

วารสารศึกษาครุทรรศน์ฉบับปัจจุบันเป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 3 โดยประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 4 บทความ บทความวิชาการ 2บทความ ได้แก่ **1) การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจ (2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เศรษฐกิจเมือง กรณีศึกษาศูนย์การเรียน จังหวัดปทุมธานี (3) การพัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม (4) การพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติกโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา (5) กลวิธีทางวรรณศิลป์ การศึกษาภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง “พระสี่เสาร์กลอนสวด” (6) การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย**

ทางกองบรรณาธิการขออนุโทนาขอบคุณผู้นิพนธ์บทความทุกท่าน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งนี้วารสารยังมุ่งหวังให้เนื้อหาที่ตีพิมพ์สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ในระดับชาติและนานาชาติ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับความรู้จากบทความวิชาการที่นำเสนอ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตต่อไป

ดร.กุสุมา สุ่มมาตร์
หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สารบัญ I Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
บทความวิจัย		
1	**การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจ** สิบเอกจักรกรินทร์ นครชัย[1] รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร เกษสังข์[2] ดร.ชัยมงคล ปินะสา[3]	1
2	**รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เศรษฐกิจเมือง กรณีศึกษาศูนย์การเรียนจังหวัดปทุมธานี** ดร.สิริวัฒน์ โทนทอง	11
3	**การพัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม** ชฎาพร สง่าวงศ์รัตนมาศ[1] อรรถพงษ์ ผิวเหลือง[2]	23
4	**การพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติกโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา** พิชญาศินี สุยะตา	33
บทความวิชาการ		
5	**กลวิธีทางวรรณศิลป์ การศึกษาภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง “พระสี่เสาร์กลอนสวด”** ธนพจน์ ผ่องใส	45
6	**การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย** ภริต ปู่ดี[1] อรรถพงษ์ ผิวเหลือง[2]	57

การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจ

Development of a Performance Measurement Tool for Analyzing Small Engine ProblemsFor Vocational Certificate StudentsA Sequential Exploratory Mixed Method Research

สิบเอกจักรกรินทร์ นครชัย[1*] รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร เกษสังข์[2] ดร.ชัยมงคล ปินะสา[3]
Sgt.Chakarin Nakronchai[1*] Assoc.Prof.Dr.Patthraporn Kessung[2] Dr.chaimongkhon Pinasa[3]
[1-3]มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
[1-3]Loei Rajabhat University
[1*]Corresponding author, E-mail address : sm687911101@lru.ac.th
Received: 2026-03-16; Revised: 2026-04-30; Accepted: 2026-05-02

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก และ 2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้สอน 5 คน และนักเรียน 7 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง และระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณ โดยนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนสาขาช่างยนต์จำนวน 30 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น ($KR-20$, α) พร้อมรายงานค่าช่วงความเชื่อมั่น (95% CI) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ ด้านความปลอดภัยและวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเพียรพยายามในการแก้ปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการใช้เทคโนโลยีและจรรยาบรรณ 2) เครื่องมือวัดสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00, ค่า (p) ระหว่าง 0.43–0.76, ค่า (r) ระหว่าง 0.40–0.82, ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941 [95% CI: 0.915, 0.965] และ SEM เท่ากับ 0.013 ฉบับที่ 2 แบบประเมินทักษะ มีค่า I-CVI ระหว่าง 0.67–1.00, ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.920 [95% CI: 0.879,0.961] และ SEM เท่ากับ 0.021 และ ฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะ มีค่า I-CVI ระหว่าง 0.67–1.00, ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.936 [95% CI: 0.899, 0.973] และ SEM เท่ากับ 0.019 ผลการวิจัยยืนยันว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การวิเคราะห์ปัญหา, เครื่องยนต์เล็ก, การวิจัยเชิงผสมผสาน,เครื่องมือวัดผล
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the components and behavioral indicators of small engine diagnostic competencies from the perspectives of stakeholders, and 2) to develop and validate assessment tools for small engine diagnostic competencies. The study employed an exploratory sequential mixed methods design, conducted in two phases. Phase 1 involved qualitative research through focus group discussions with 12 purposively selected key informants, including 5 instructors and 7 students. Phase 2 focused on the development and validation of quantitative assessment tools, which were pilot tested with 30 automotive technology students selected through stratified random sampling. Data were analyzed using content analysis, Item-Objective Congruence (IOC), item difficulty (p) discrimination index (r) and reliability coefficients ($KR-20$, α) Additionally, 95% Confidence Intervals (CI) and the Standard Error of Measurement (SEM) were reported The results revealed that. 1) Small engine diagnostic competencies comprise five dimensions: Safety and Discipline, Responsibility, Perseverance in Problem Solving, Teamwork, and Technology Utilization and Professional Ethics. 2) The developed assessment suite demonstrated high-quality standards across three instruments: Instrument 1: Knowledge Test exhibited an IOC range of 0.67–1.00, (p)values of 0.43–0.76, (r)values of 0.40–0.82, a reliability of 0.941 [95% CI: 0.915, 0.965], and an SEM of 0.013. Instrument 2: Performance Rubrics showed an I-CVI range of 0.67–1.00, a reliability of 0.920 [95% CI: 0.879, 0.961], and an SEM of 0.021. Instrument 3: Attribute Scale demonstrated an I-CVI range of 0.67–1.00, a reliability of 0.936 [95% CI: 0.899, 0.973], and an SEM of 0.019.

Keywords: Troubleshooting Competency, Small Engines, Mixed Methods Research, Instrument Quality, Competency-Based Assessment
Type of Article: Research Article

บทนำ

การจัดการอาชีวศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาช่างยนต์ ซึ่งเครื่องยนต์เล็กถือเป็นพื้นฐานสำคัญของเครื่องจักรกลการเกษตร ทักษะที่สถานประกอบการต้องการอย่างยิ่งคือ สมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาที่อาศัยการประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยงตรรกะเหตุและผล และการตัดสินใจเลือกวิธีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ (Jonassen, 2011)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเครื่องยนต์เล็ก พบปัญหาสำคัญคือ ผู้เรียนต้องเผชิญสถานการณ์เครื่องยนต์ขัดข้อง ผู้เรียนขาดการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน ละเลยการจัดระเบียบพื้นที่ปฏิบัติงานตามหลัก 5ส เมื่อไม่สามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้ในระยะเวลาอันสั้น เกิดสภาวะถดถอยทางแรงจูงใจและล้มเลิกความพยายาม ข้อบกพร่องในการวิเคราะห์ปัญหานี้ นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ผิดพลาด การถอดประกอบชิ้นส่วนอย่างผิดวิธี การใช้เครื่องมือผิดประเภท ซึ่งไม่เพียงก่อให้เกิดความเสียหายต่อชิ้นส่วนอะไหล่และ

สิ้นเปลืองทรัพยากร แต่ยังเป็นความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ระบบการวัดและประเมินผล ที่ใช้กันอยู่เดิมเพียงการทดสอบความรู้ และการประเมินผล แต่ขาดกลไกการประเมินคุณลักษณะ ในระหว่างกระบวนการทำงาน ส่งผลให้การให้คะแนนของครูผู้สอนมีความคลาดเคลื่อน (Bias) และไม่สามารถสะท้อนสมรรถนะ เนื่องจากขาดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่เป็นมาตรฐาน (Stiggins & Chappuis, 2012)

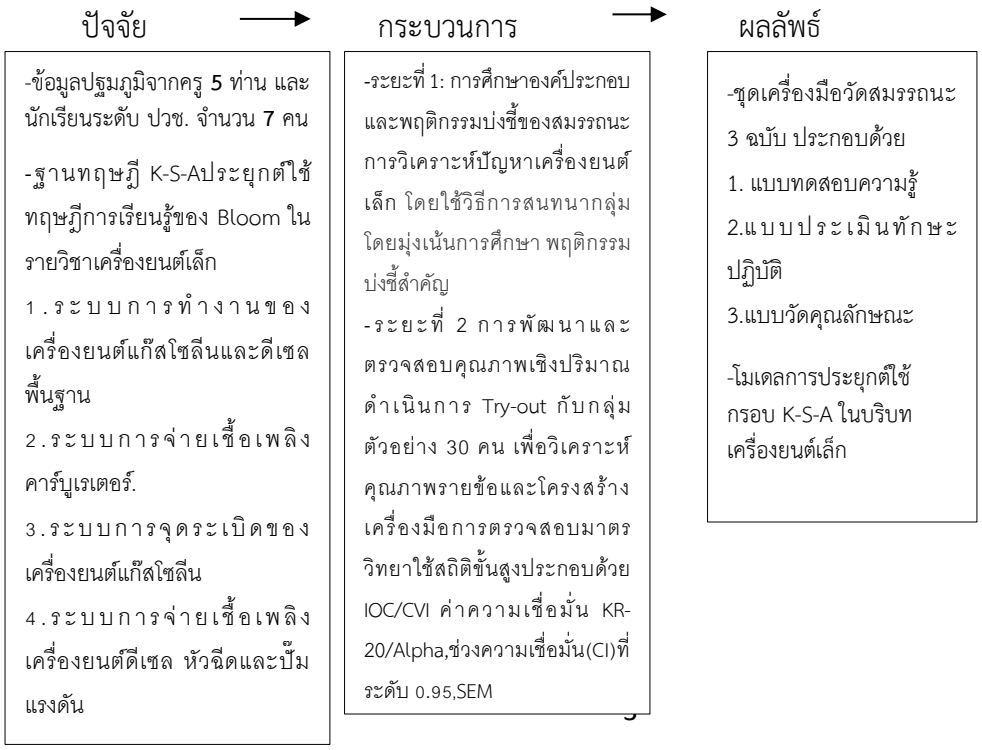
จากปัญหาข้อค้นพบดังกล่าว การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะแบบบูรณาการที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน K-S-A จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom et al., 1956) และทฤษฎีจิตพิสัยของ Krathwohl et al. (1964) มาเป็นฐานในการออกแบบเครื่องมือ เพื่อให้สามารถวัดพฤติกรรมได้ถึงระดับการวิเคราะห์ การประเมินค่า ตลอดจนการสังเกตความมุ่งมั่นอดทนและความตระหนักถึงความปลอดภัย การพัฒนาเครื่องมือวัดเฉพาะทางให้มีความเที่ยงตรงเชิงบริบท การพึ่งพิงเพียงการทบทวนวรรณกรรมอาจไม่ครอบคลุมมิติการปฏิบัติงานจริง ผู้วิจัยจึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจ Exploratory Sequential Mixed Methods Design ตามแนวทางของ Creswell and Plano Clark (2018) โดยเริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Phase) ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้จากนั้นจึงนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวัดเชิงปริมาณ (Quantitative Phase)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาองค์ประกอบและพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็กสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อให้ได้นวัตกรรมการประเมินผลที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทางมาตรวัดวิทยา ผลลัพธ์จากการวิจัยนี้จะเป็นกลไกสำคัญสำหรับครูผู้สอนในการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางในการยกระดับสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สอดรับกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานแบบลำดับเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Mixed Methods Design) ตามแนวคิดของ Creswell and Plano Clark (2018) ซึ่งเป็นการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ **1** ศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มครู 5 ท่าน เป็นครูผู้สอนในสาขาวิชาช่างยนต์ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมด้านมาตรฐานฝีมือแรงงานสาขาทักษะเครื่องยนต์เล็ก 2) กลุ่มนักเรียน 7 คน เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ผ่านการเรียนรายวิชาเครื่องยนต์เล็กมาแล้ว ไม่เกิน 1 ภาคเรียน มีสถิติการมาเรียนสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน และมีความหลากหลายของระดับทักษะ กลุ่มทักษะสูง ปานกลาง และที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้ได้ข้อมูลพฤติกรรมที่ครอบคลุมทุกมิติ (Rich Data)

1.2 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้าง เน้นการสอบถามถึงเหตุการณ์ในขณะปฏิบัติงาน การจัดการกับเครื่องยนต์ที่ขัดข้อง และปัญหาที่พบในการเรียนการสอน

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ (Categorization) เพื่อจำแนกประเภทพฤติกรรมตามโดเมนการเรียนรู้ 3 ด้าน (K-S-A) และสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ที่ได้จากมุมมองของครูและนักเรียน นำไปสู่การกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือวัดสมรรถนะ

ระยะที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากระยะที่ 1 มาบูรณาการร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้เรื่อง **ระบบการทำงานของเครื่องยนต์แก๊สโซลีนและดีเซลพื้นฐาน. ระบบการจ่ายเชื้อเพลิงคาร์บูเรเตอร์. ระบบการจุดระเบิดของเครื่องยนต์แก๊สโซลีน ระบบการจ่ายเชื้อเพลิงเครื่องยนต์ดีเซล หัวฉีดและปั๊มแรงดัน ระบบกลไกและกำลังอัดของเครื่องยนต์ดีเซล** เพื่อสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน (Knowledge, Skill, Attribute) และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพทางมาตรวัดวิทยา ดังนี้

2.1 การพัฒนา**แบบทดสอบความรู้** (Cognitive Domain) พัฒนาตามแนวคิดของ Bloom (1956) มุ่งเน้นการวัดในระดับขั้นสูง ได้แก่ การประยุกต์ใช้ (Applying) และการวิเคราะห์ (Analyzing) เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.2 การพัฒนา**แบบประเมินทักษะ** (Psychomotor Domain) พัฒนาตามโครงสร้างทักษะกระบวนการของ Simpson (1972) เน้นความถูกต้องแม่นยำและการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง เป็นแบบประเมินทักษะเชิงปฏิบัติที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) 3 ระดับ 3, 2, 1 จำนวน 30 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง หาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI)

2.3 การพัฒนา**แบบวัดคุณลักษณะ** ในการปฏิบัติงานเครื่องยนต์เล็ก (Affective Domain) พัฒนาตามระดับขั้นจิตพิสัยของ Krathwohl et al. (1964) เพื่อประเมินความเพียรพยายามและความรับผิดชอบในงานช่าง เป็นแบบ**วัดคุณลักษณะ**ใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) 3 ระดับ 3, 2, 1 จำนวน 30 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง หาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้ง 3 ฉบับได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเพื่อยืนยันมาตรฐานทางมาตรวัดวิทยา โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างยนต์ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแต่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการวิจัยจริง

2.4 **แบบทดสอบความรู้** ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อตามเกณฑ์ของ Ebel and Frisbie (1991) เพื่อพิจารณาค่าความยาก (Difficulty Index) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยสูตร KR-20 ของ Kuder and Richardson (1937)

2.5 แบบประเมินทักษะและแบบวัดคุณลักษณะ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ได้ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามแนวคิดของ Cronbach (1951) เพื่อยืนยันความคงเส้นคงวาภายในของเครื่องมือวัดทุกฉบับ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยในระยะแรกผ่านการสนทนากลุ่มและการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึก พบว่าองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถจัดกลุ่มความสัมพันธ์ได้ 5 องค์ประกอบหลัก โดยมีรายละเอียดเชิงประจักษ์คือ 1) ด้านความปลอดภัยและวินัยในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความรับผิดชอบและการบริหารจัดการพื้นที่ตามหลัก 5ส 3) ด้านความพยายามในการสืบค้นต้นตอของปัญหา 4) ด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ และ5) ด้านการรู้เท่าทันเทคโนโลยีร่วมกับจรรยาบรรณวิชาชีพ ดังข้อมูลเชิงประจักษ์ "*นักเรียนที่มีสมรรถนะในการวิเคราะห์ปัญหาต้องมีความพยายามในการสืบค้นต้นตอของปัญหา มีวินัยในการเรียน มีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงาน*"จากครูคนที่ 1 "*นักเรียนมักจะมองข้ามเรื่องพื้นฐานครับ เช่น การใส่แว่นตานิรภัยเวลาเป่าฝุ่นทำความสะอาดคาร์บูเรเตอร์ หรือไม่ยอมใส่รองเท้าเซฟตี้ บางทีทำชิ้นส่วนหล่นทับเท้า*"จากครูคนที่ 2 "*นี่เป็นปัญหาปวดหัวเลยครับ ถอดชิ้นส่วนมากองรวมกัน ไม่แยกถาด พอจะประกอบกลับก็หาอะไหล่ไม่เจอ ประแจใช้เสร็จก็วางทิ้งไว้บนโต๊ะ ไม่เช็ดคราบน้ำมัน*"จากครูคนที่ 3 "*บางทีมันรีบครับครู แว่นตามันมัวมองไม่ชัดก็เลยถอดออก แต่ผมเคยโดนน้ำมันเบนซินกระเด็นเข้าตาครั้งนึง หลังจากนั้นผมไม่กล้าถอดอีกเลยครับ*"จากนักเรียนที่ 1 "*ผมชอบดู YouTube ครับ ช่องที่เขาสอนซ่อมเครื่องยนต์ แต่บางทีก็เจอคลิปที่เขาสอนวิธีลัดแบบผิดๆ ดัดแปลงมั่วซั่ว ซึ่งถ้าทำตามเครื่องอาจจะพังได้*" จากนักเรียนที่ 2 เป็นต้น

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก ดังนี้

2.1 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีบางข้อรายการที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC/I-CVI) เท่ากับ 0.67 ซึ่งแม้จะผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำตามทฤษฎี แต่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ	การปรับปรุงแก้ไขโดยผู้วิจัย
แบบแบบทดสอบความรู้	-โจทย์คำถามยาวเกินไปและมีการใช้คำซ้อน ทำให้ผู้เรียนสับสน	-ตัดทอนคำขยายที่ไม่จำเป็นออกให้กระชับเหลือเพียงประโยคเดียว

รายการประเมิน	ประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ	การปรับปรุงแก้ไขโดยผู้วิจัย
	- ตัวเลือก ดูง่ายเกินไป ไม่สามารถลวงกลุ่มเก่งได้ -ควรระบุหน่วยวัดแรงบิดให้ชัดเจนว่าเป็น N-m หรือ kg-m	-ปรับตัวเลือก ให้มีความใกล้เคียงกับคำตอบที่ถูกต้องมากขึ้น -ระบุหน่วยวัดให้ชัดเจนในโจทย์และตัวเลือก
แบบประเมินทักษะปฏิบัติ	-ควรเพิ่มพฤติกรรมบ่งชี้เรื่องการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมือวัดก่อนใช้งาน -ระดับคะแนน 2 และ 1 แยกแยะพฤติกรรมไม่ชัดเจน อาจทำให้ครูให้คะแนนยาก -ควรเน้นเรื่องการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) ให้เป็นคะแนนบังคับ	-เพิ่มเกณฑ์การประเมินในระดับคะแนน 3 ว่าต้องมีการตรวจสอบความพร้อมก่อน -ปรับคำอธิบายโดยใช้คำกริยาที่วัดได้จริง เช่น "ระบุสาเหตุได้ 1 ประการ" เทียบกับ "ระบุไม่ได้" -ปรับเกณฑ์ความปลอดภัยให้มีความเฉพาะเจาะจง เช่น การสวมแว่นตานิรภัยและถุงมือขณะปฏิบัติงาน
แบบวัดคุณลักษณะ	-ข้อความมีลักษณะเป็นคำถามนำ (Leading Question) ทำให้นักเรียนตอบตามความคาดหวัง -บางข้อคำถามวัดความรู้มากกว่าวัดความรู้สึกหรือเจตคติ" -คำศัพท์บางคำเป็นทางการเกินไป นักเรียนอาจเข้าไม่ถึงความหมาย	-ปรับคำถามให้อยู่ในรูปสถานการณ์จำลอง เพื่อให้สะท้อนทัศนคติที่แท้จริง –เปลี่ยนจากการถามว่า "รู้หรือไม่ว่าผิด" เป็น "หากพบเหตุการณ์...ท่านจะตัดสินใจอย่างไร" -ปรับใช้ภาษาที่ง่ายและตรงไปตรงมา สอดคล้องกับระดับภาษาของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเครื่องมือวัดสมรรถนะทั้ง 3 ฉบับให้มีความสมบูรณ์และรัดกุมยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการลดความกำกวมของภาษา ปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความเป็นปรนัย และออกแบบสถานการณ์ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนอาชีวศึกษา กระบวนการดังกล่าวช่วยยกระดับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และลดความคลาดเคลื่อนในการวัดผล ก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out)

2.2 ผลสถิติการตรวจสอบคุณภาพทางมาตรวัดวิทยาดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปค่าสถิติการตรวจสอบคุณภาพทางมาตรวัดวิทยาของเครื่องมือวัดสมรรถนะทั้ง 3 ฉบับ

รายฉบับ	ดัชนี	ค่าสถิติที่ค้นพบ	เกณฑ์	แหล่งอ้างอิงทางทฤษฎี	หมายเหตุ
แบบแบบทดสอบความรู้	(IOC)	0.67 (10 ข้อ) 1.00 (30 ข้อ)	≥0.50	Rovinelli & Hambleton (1997)	ผ่าน
	(p)	0.43-0.76	0.20-0.80	Ebel & Frisbie (1991)	ผ่าน
	(r)	0.40-0.82	≥0.20	Ebel & Frisbie (1991)	ผ่าน
	KR 20 (CI 95%)	0.940 (0.915,0.965)	≥0.70	Kuder and Richardson (1937)	ผ่าน
	SEM	0.013	-	Nunnally & Bernstein (1994)	-
แบบประเมินทักษะ	(I-CVI)	0.67 (12 ข้อ) 1.00 (18 ข้อ)	≥0.78	Lynn (1986);Polit & Beck(2006)	ปรับปรุงบางข้อ
	(S-CVI)	0.868	≥0.78	Lynn (1986);Polit & Beck(2006)	ผ่าน
	(α) (CI 95%)	0.920 (0.879,0.961)	≥0.70	Nunnally & Bernstein(1994)	ผ่าน
	SEM	0.021	-	Nunnally & Bernstein (1994)	-
แบบวัดคุณลักษณะ	(I-CVI)	0.67 (11 ข้อ) 1.00 (19 ข้อ)	≥0.78	Lynn (1986);Polit & Beck(2006)	ปรับปรุงบางข้อ
	(S-CVI)	0.897	≥0.78	Lynn (1986);Polit & Beck(2006)	ผ่าน
	(α)	0.936	≥0.70	Nunnally & Bernstein(1994)	ดีเยี่ยม

รายฉบับ	ดัชนี	ค่าสถิติที่ค้นพบ	เกณฑ์	แหล่งอ้างอิงทางทฤษฎี	หมายเหตุ
	(CI 95%)	(0.899,0.973)			
	SEM	0.019	-	Nunnally & Bernstein (1994)	-

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบดัชนีคุณภาพกับเกณฑ์มาตรฐานทางทฤษฎีแสดงให้เห็นถึงความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) เครื่องมือวัดสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ 40 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1 ผลจากการทดลองใช้พบว่า ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.43-0.76 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.941 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น(CI)ที่ระดับ 0.95 อยู่ระหว่าง 0.915 ถึง 0.965 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) เท่ากับ 0.013 2) แบบประเมินทักษะ (Rubrics) 30 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่า มีค่าดัชนี ความตรงตามเนื้อหา (I-CVI) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach’s Alpha) เท่ากับ 0.920 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น(CI)ที่ระดับ 0.95 อยู่ระหว่าง 0.879 ถึง 0.961 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) เท่ากับ 0.021 3) แบบวัดคุณลักษณะ 30 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่า มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (I-CVI) เท่ากับ 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach’s Alpha) เท่ากับ 0.936 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น(CI)ที่ระดับ 0.95 อยู่ระหว่าง 0.899 ถึง 0.973 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) เท่ากับ 0.019 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพระดับดีมากและสามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

เครื่องมือวัดสมรรถนะทั้ง 3 ฉบับที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education) ของ Sullivan (2005) และเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ พิเชษฐ์ มณีวงษ์ (2562) ที่พบว่าการสร้างเครื่องมือประเมินตามฐานสมรรถนะที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจำแนกระดับความชำนาญของนักเรียนช่างยนต์ได้อย่างแม่นยำ อีกทั้งยังสอดรับกับมาตรฐานการวัดผลทางเทคนิคของ Hodge (2014) ที่ระบุว่าความแม่นยำของเครื่องมือวัดเป็นปัจจัยวิกฤตในการรับรองสมรรถนะวิชาชีพในระดับสากล เมื่อพิจารณาในมิติการวิเคราะห์ปัญหา (Troubleshooting) พบว่าเครื่องมือสามารถวัดทักษะการคิดขั้นสูงได้ครอบคลุม ซึ่งเชื่อมโยงกับทฤษฎีของ Jonassen (2011) ที่ระบุว่ากระบวนการแก้ไขปัญหาต้องอาศัยการเชื่อมโยงเหตุและผลมากกว่าความจำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประสิทธิ์ พงษ์ศิริ และคณะ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์และพบว่าการใช้เครื่องมือที่วัดถึงระดับการประเมินค่าช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้จริง ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mulder (2017) ที่ชี้ว่าสมรรถนะในโลกการทำงานยุคใหม่ต้องบูรณาการทั้งความรู้ (Cognitive) และความเชี่ยวชาญเชิงปฏิบัติ (Functional Competency) เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ประเด็นด้านความปลอดภัยและพฤติกรรมบ่งชี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินโดยอ้างอิง มาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควบคู่กับมาตรฐานสากล OSHA และ ASE เพื่อให้เครื่องมือมีความเป็นปัจจุบัน

บทสรุป

บทสรุปของความเชื่อมโยงปัจจัยทั้งหมดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่ข้อสอบมีคุณภาพดีและมีความสอดคล้องสูง ไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ แต่เกิดจากกระบวนการวิจัยเชิงผสมผสานที่เริ่มจากการวางฐานรากเชิงคุณภาพแล้วจึงนำมาพิสูจน์ด้วยค่าสถิติเชิงปริมาณตามเกณฑ์มาตรฐานของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ที่กล่าวว่า

นวัตกรรมการประเมินที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง ลดความคลาดเคลื่อนในการวัด และสร้างมาตรฐานใหม่ในการประเมินสมรรถนะช่างยนต์อาชีวศึกษา

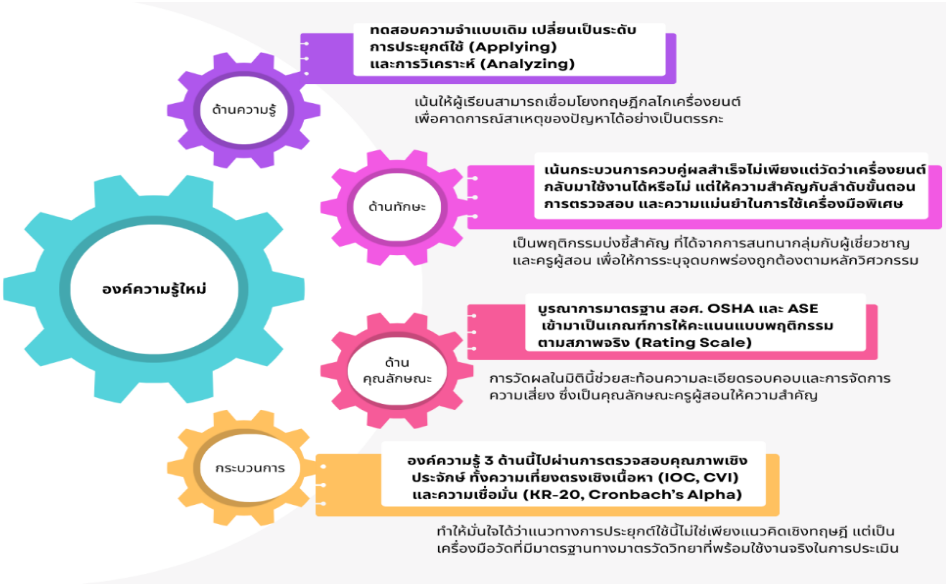
องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทาง การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด K-S-A เพื่อเป็นฐานในการวัดและประเมินสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็ก ดังนี้

1. ด้านความรู้เชิงเทคนิคและการคิดเชิงตรรกะ (Knowledge: K) เป็นการประยุกต์ใช้พุทธิพิสัยเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความเข้าใจในกลไกการทำงานของเครื่องยนต์อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นที่ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีสู่กระบวนการ คาดการณ์สาเหตุ การประเมินในส่วนนี้จึงก้าวข้ามการทดสอบความจำแบบเดิม สู่การวัดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางเทคนิคเพื่อรองรับการตัดสินใจในสถานการณ์เครื่องยนต์ขัดข้อง

2. ด้านทักษะการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นระบบ (Skill: S) เป็นการประยุกต์ใช้ทักษะพิสัยผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เป็นลำดับขั้นตอน โดยเน้นความแม่นยำในการเลือกใช้เครื่องมือพิเศษและการแปลผลค่าพารามิเตอร์ทางเทคนิค การประเมินผลจะเน้นความสำคัญของ กระบวนการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับความสำเร็จของงานเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะการระบุจุดบกพร่องที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิศวกรรม

3. ด้านคุณลักษณะวิชาชีพและความปลอดภัย (Attribute: A) เป็นการประยุกต์ใช้จิตพิสัยโดยบูรณาการพฤติกรรมบ่งชี้ด้านวินัย ความละเอียดรอบคอบ และความตระหนักด้านความปลอดภัยตามมาตรฐาน OSHA และ ASE เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะวิชาชีพ การวัดผลในส่วนนี้ช่วยให้เห็นถึงความพร้อมของผู้เรียนในด้านจรรยาบรรณและการจัดการความเสี่ยงในโรงฝึกงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

การพัฒนาและประยุกต์ใช้คลังข้อสอบมาตรฐาน (Standardized Item Bank Development) จากการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบความรู้ พบว่าข้อสอบทั้ง 40 ข้อมีค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพทุกข้อรายการ ผู้วิจัยจึงพิจารณาคงข้อสอบไว้ทั้งหมดเพื่อรักษาความครอบคลุมของเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่นสูงสุด ดังนั้น ในการวิจัยหรือการนำไปใช้ครั้งต่อไป สถานศึกษาหรือครูผู้สอนสามารถนำเครื่องมือชุดนี้ไปพัฒนาเป็น คลังข้อสอบ (Item Bank) โดยสามารถเลือกข้อสอบมาจัดชุดใหม่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านเวลาในการสอบในแต่ละบริบท

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การยกระดับความตรงเชิงโครงสร้างสู่มาตรฐานสากล (Enhancing Structural Validity) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาและทดลองใช้เครื่องมือในกลุ่มตัวอย่างจำกัด ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายขนาดกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขวางและครอบคลุมบริบทสถานศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น ควรเพิ่มผู้เชี่ยวชาญมากขึ้น ควรมีการหาค่า Inter-Rater Reliability เมื่อมีการใช้ผู้ประเมินหลายคน ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) อันจะเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของสมรรถนะทั้ง 5 มิติ ให้มีความชัดเจน และมีความเป็นสากลตามหลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 10. สุวีริยาสาส์น.

ประสิทธิ์ พงษ์ศิริและคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิเคราะห์ปัญหาเครื่องยนต์เล็กสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการครุอาชีวศึกษา*, *4*(2), 45-56.

พิเชษฐ์ มณีวงษ์. (2562). การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลตามฐานสมรรถนะรายวิชาเครื่องยนต์เล็ก. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, *7*(2), 89-102.

Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. David McKay.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.

Hodge, S. (2014). *Interpreting vocational education and training: Classifications and practices*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-27209-2

Jonassen, D. H. (2011). *Learning to solve problems: A handbook for designing problem-solving learning environments*. Routledge.

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook II: Affective domain*. David McKay.

Mulder, M. (Ed.). (2017). *Competence-based vocational and professional education: Bridging the worlds of work and education*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-41713-4

Stiggins, R. J., & Chappuis, J. (2012). *An introduction to student-involved assessment for learning.* 6th ed. Pearson.

Sullivan, R. (2005). *The competency-based approach to training*. McGraw-Hill Education.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เศรษฐกิจเมือง กรณีศึกษาศูนย์การเรียน จังหวัดปทุมธานี

Flexible School Management Model to Enhance Educational Opportunities for Ethnic Children in Urban Economic Areas A Case Study of a Learning Center in Pathum Thani Province

ดร.สิริวัฒน์ โทนทอง
Dr.Siriwat Tonthong
โรงเรียนนานาชาติ ทีเอชเอ็ม
THM International School
Corresponding Author's Email : Siriwat.ton@ku.th
Received: 2026-03-20; Revised: 2026-04-29; Accepted: 2026-04-29

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible Management) เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการศึกษาข้อมูลภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารศูนย์การเรียน ครูผู้สอน และตัวแทนผู้ปกครองในพื้นที่กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่าสภาวะความเหลื่อมล้ำในพื้นที่นี้มีความซับซ้อนเชิงโครงสร้างเนื่องจากระบบการศึกษาปกติมีความแข็งตัว (Rigid Management) รูปแบบการบริหารที่นำเสนอจึงเน้นการบูรณาการแนวคิด "1 โรงเรียน 3 รูปแบบ" ผ่าน 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นด้านหลักสูตร (Micro-learning & Learn to Earn) 2) ความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ (Anywhere Anytime) 3) ความยืดหยุ่นด้านการประเมินผล (Credit Bank System) และ 4) ความยืดหยุ่นด้านการบริหารทรัพยากร (Big Data & Multi-stakeholder Network) แนวทางดังกล่าวเป็นการปฏิรูปกรอบความคิดสู่การเป็น "ผู้อำนวยความสะดวกและโค้ช" เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ไร้รอยต่อและป้องกันเด็กหลุดออกจากระบบตามเป้าหมาย Thailand Zero Dropout อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น, โอกาสทางการศึกษา, ระบบธนาคารหน่วยกิต

Abstract

This article proposes a flexible school management model to mitigate educational inequality among ethnic minority and migrant children in the industrial zones of Pathum Thani Province, Thailand. Employing a qualitative methodology, the study integrates documentary research with fieldwork. Data were collected via in-depth interviews and focus group discussions using purposive sampling of learning center administrators, educators, and parent representatives. The data were subsequently analyzed utilizing content analysis and inductive reasoning. Findings indicate that the prevailing educational inequality is structurally complex, primarily exacerbated by the rigid management of the conventional school system. Consequently, the proposed model advocates the integration of a "1 School, 3 Formats" paradigm across four fundamental dimensions: 1) Curriculum Flexibility (Micro-learning and Learn to Earn); 2) Spatial and Temporal Flexibility (Anywhere, Anytime learning); 3) Assessment Flexibility (Credit Bank System); and 4) Resource Management Flexibility (Big Data and Multi-stakeholder Networks). This paradigm shift requires educators to transition into roles as "facilitators and coaches," fostering a seamless educational ecosystem. Ultimately, this flexible management approach aims to sustainably prevent student dropout, aligning with the "Thailand Zero Dropout" initiative.

Keywords: Flexible School Management, Educational Opportunity, Credit Bank System

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและฝังรากลึก อันเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และภูมิศาสตร์ การจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษานี้จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการเชิงนโยบาย การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา (จันทิมา ชัยยะศิริสุวรรณ และ คณะ, 2568) ซึ่งประเทศไทยในเขตปริณฑลมีความหลากหลายทางโครงสร้างการจัดการศึกษา และจุดยุทธศาสตร์สำคัญอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ จังหวัดปทุมธานีและนนทบุรีมีลักษณะเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อระหว่างศูนย์กลางธุรกิจและเขตนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมนวนคร และสวนอุตสาหกรรมบางกะดี ส่งผลให้มีการหลั่งไหลของแรงงานข้ามชาติจากเมียนมา กัมพูชา และลาว รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก(กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) ประชากรกลุ่มนี้มักติดตามมาด้วยบุตรหลานซึ่งตกอยู่ในสภาวะเปราะบางทางการศึกษา โดยข้อมูลในปี พ.ศ. 2567 ระบุว่ามีเด็กนอกระบบการศึกษาทั่วประเทศสูงถึง 1.02 ล้านคน ซึ่งสัดส่วนสำคัญกระจุกตัวอยู่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและแคมป์ก่อสร้าง

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีนโยบาย "การศึกษาเพื่อปวงชน" (Education for All) (The Active ,2567) และมติคณะรัฐมนตรีที่เปิดกว้างให้เด็กทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้โดยไม่จำกัดสถานะบุคคล แต่ในเชิงปฏิบัติ "ระบบการศึกษาปกติ" กลับยังไม่สามารถตอบโจทย์วิถีชีวิตของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และลูกหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่เศรษฐกิจเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อุปสรรคสำคัญประการแรกคือ เงื่อนไขทาง

เศรษฐกิจของครอบครัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ที่บีบคั้นให้เด็กต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานก่อนวัยอันควรเพื่อแบ่งเบาภาระทางการเงินของบิดามารดา ประการต่อมาคือ การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้งตามสถานที่ทำงานของผู้ปกครอง ทำให้เด็กต้องขาดเรียนหรือออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากระบบโรงเรียนปกติมีความแข็งตัวด้านระเบียบและเวลาเรียน นอกจากนี้ยังมี อุปสรรคทางภาษา และความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีพอที่จะเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกและนำไปสู่การหลุดออกจากระบบในที่สุด

ช่องว่างสำคัญ (Gap) ที่พบในปัจจุบันคือ สถานศึกษาในระบบส่วนใหญ่ยังคงเน้นโครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมที่ยึดติดกับกฎระเบียบและเวลาเรียนที่แน่นอน (Rigid Management) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) แม้จะมีความพยายามจัดการศึกษาผ่านศูนย์การเรียนรู้เด็กข้ามชาติ (MLCs) แต่ศูนย์เหล่านี้ยังเผชิญกับความท้าทายด้านการรับรองทางกฎหมายและความยั่งยืนของงบประมาณ (Asian Research Center for Migration, 2022) ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มี "ความยืดหยุ่น" (Flexibility) ทั้งในด้านหลักสูตร การบริหารจัดการเวลาเรียน และการวัดผลประเมินผลที่สามารถสะสมสมรรถนะผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันไม่ให้เด็กกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567)

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Management) เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จากสภาวะเศรษฐกิจเมืองที่บีบคั้นและการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง ทำให้เด็กกลุ่มนี้เสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษา บทความนี้เสนอรูปแบบการบริหารที่บูรณาการแนวคิด "1 โรงเรียน 3 รูปแบบ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) การใช้ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และการออกแบบหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพ เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ไร้รอยต่อและตอบโจทย์วิถีชีวิตจริงของผู้เรียนตามเป้าหมายโครงการ Thailand Zero Dropout

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible School Management)

การบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นไม่ใช่เป็นเพียงการปรับเปลี่ยนตารางสอนหรือระเบียบปฏิบัติเพียงบางส่วน แต่ถือเป็นการปฏิรูป กรอบความคิด (Mindset) ของผู้นำสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาให้มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered) อย่างแท้จริง โดยเปลี่ยนบทบาทจาก "ผู้ควบคุมและตรวจสอบ" (Controller) มาเป็น "ผู้อำนวยความสะดวกและโค้ช" (Facilitator) ภายใต้บริบทของสังคมยุคใหม่ที่มีความผันผวนทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจสูง การจัดการศึกษาต้องปรับตัวสู่การเป็น "องค์กรที่มุ่งเน้นความยืดหยุ่น" (Resilient Organization) ซึ่งมีความสามารถในการฟื้นตัวจากวิกฤตและปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว (ปารย์พิชชา ก้านจักร, 2568) โดยเน้นผลลัพธ์และความรับผิดชอบร่วมกันมากกว่าการยึดติดกับกฎระเบียบที่แข็งตัว

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบนี้ประกอบด้วย 4 มิติหลักที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน โดยมีรายละเอียดในมิติแรกที่สำคัญที่สุด คือ

1. ความยืดหยุ่นด้านหลักสูตร (Curriculum Flexibility)

ความยืดหยุ่นในมิตินี้มุ่งเน้นการทลายข้อจำกัดของหลักสูตรแกนกลางที่เน้นมาตรฐานเดียวสำหรับทุกคน (One-size-fits-all) ไปสู่รูปแบบที่โอบรับความหลากหลายของผู้เรียน (มัธนา กามะ, 2563) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1.1 การออกแบบเนื้อหาที่กระชับ (Micro-learning)

การจัดการเรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่สั้น ได้ใจความ และเข้าใจง่าย (Bite-sized learning) ซึ่งเหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดด้านเวลาหรือมีภาระหน้าที่ทางเศรษฐกิจครอบครัว (Gratton & Scott ,2017) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนได้โดยไม่เกิดสภาวะความเครียดจากการเรียนที่เร่งรีบจนเกินไป

1.2 เส้นทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning Paths)

เป็นหัวใจสำคัญในการปรับระบบการศึกษาให้เข้ากับศักยภาพ จังหวะการเรียนรู้ และความสนใจเฉพาะบุคคล สถานศึกษาทำหน้าที่ออกแบบแผนการเรียนร่วมกับผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง (ณัฐปวีย์ บรรยงศิวกุลและคณะ, 2568)

1.3 การเชื่อมโยงกับทักษะอาชีพในตลาดแรงงานท้องถิ่น

ในพื้นที่เศรษฐกิจเมืองหรือเขตอุตสาหกรรม หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นในการบูรณาการทักษะอาชีพ (Career-based education) เข้ากับเนื้อหาวิชาการ โดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีและนนทบุรี หลักสูตรต้องตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ [สอวช.], 2564) เพื่อให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์และแรงงานข้ามชาติมีทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพและแบ่งเบาภาระครอบครัวได้ทันที (Learn to Earn)

1.4 การบูรณาการหลักสูตรเชิงพื้นที่ (Area-based Curriculum)

การนำต้นทุนทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียน เพื่อสร้างความหมายในการเรียนรู้และลดความรู้สึกแปลกแยกของผู้เรียน (ศศิธร พลจร และนลธวัช ยุทธวงศ์, 2568)

2. ความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่

ในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการเรียนแบบดั้งเดิมที่จำกัดอยู่เพียง "ห้องเรียนสี่เหลี่ยม" และตารางสอนที่ตายตัว ไปสู่ระบบนิเวศการเรียนรู้ใหม่ที่โอบรับวิถีชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Starfish Labz., 2567). โดยมีรายละเอียดสาระสำคัญดังนี้ **(García-Holgado, A., & García-Peñalvo, F. J., 2017)**

2.1 การเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime)

ภายใต้กระบวนทัศน์การบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น สถานศึกษาต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (Anywhere Anytime) (อนันต์ เมฆขยัน, 2568) แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดรูปแบบและจังหวะการเรียนรู้ (Self-paced Learning) ของตนเองตามความสะดวกและความต้องการ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และเยาวชนในพื้นที่เศรษฐกิจเมืองที่ต้องเผชิญกับสภาวะความยากจนและภาระทางเศรษฐกิจครอบครัว

2.2 การเรียนออนไลน์และการเรียนแบบผสมผสาน (Online and Blended Learning)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความยืดหยุ่น ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนผ่านรูปแบบออนไลน์ (Online Learning) หรือการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ผสานการเรียนในห้องเรียนกับการเรียนทางไกลเข้าด้วยกัน รูปแบบดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลและลดต้นทุนทางการศึกษา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) นอกจากนี้ยังมีการนำนวัตกรรม เช่น "ห้องเรียนกลับด้าน" (Flipped Classroom) มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองผ่านสื่อดิจิทัลก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

2.3 การเรียนควบคู่กับการทำงาน (Learn to Earn)

หัวใจสำคัญของความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ในพื้นที่อุตสาหกรรม (พัฒนะพงษ์ สุขมะดัน ,2567) คือการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติงานจริงเพื่อสร้างรายได้ (Learn to Earn) การบริหารจัดการตารางเรียนที่ยืดหยุ่นช่วยให้ผู้เรียนไม่ได้รับผลกระทบจากภาระหน้าที่ในครอบครัวหรือการเคลื่อนย้ายสถานที่ทำงานของผู้ปกครอง สถานศึกษาจึงเปลี่ยนบทบาทจาก "ผู้ควบคุม" เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator) ที่ทำหน้าที่ออกแบบเส้นทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning Paths) และลงพื้นที่ติดตามช่วยเหลือเด็กถึงบ้านหรือสถานประกอบการในกรณีที่มีความจำเป็น

การบูรณาการความยืดหยุ่นนี้ผ่านโมเดล "1 โรงเรียน 3 รูปแบบ" (ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย) จะช่วยสร้างหลักประกันว่าผลการเรียนรู้และสมรรถนะที่ได้จากการทำงานจะไม่สูญหายไป และสามารถนำมาเทียบโอนผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อรับวุฒิการศึกษาได้ในอนาคต (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา [กสศ.], 2567)

3. ความยืดหยุ่นด้านการประเมินผล นำระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) มาใช้รับรองสมรรถนะที่ได้จากการทำงานและประสบการณ์ชีวิต

การปฏิรูปการประเมินผลในระบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากการวัดผลด้วยการสอบตามช่วงเวลาที่กำหนด (Fixed Assessment) ไปสู่การรับรองสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในวิถีชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) หัวใจสำคัญของความยืดหยุ่นในมิตินี้คือ "ระบบธนาคารหน่วยกิต" (Credit Bank System) ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนสามารถสะสมผลการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงประสบการณ์จากการทำงานและการฝึกอบรมอาชีพ อนาคต (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา [กสศ.], 2567)

3.1 หลักการรับรองประสบการณ์และสมรรถนะ (RPL และ RVA)

กลไกหลักที่ขับเคลื่อนความยืดหยุ่นด้านการประเมินผลคือ หลักการ "การรับรองผลการเรียนรู้เดิม" (Recognition of Prior Learning: RPL) และ "การรับรองผลการเรียนรู้และการให้หน่วยกิต" (Recognition, Validation and Accreditation: RVA) หลักการเหล่านี้มุ่งเน้นการให้คุณค่าเชิงวิชาการกับทักษะและประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมาจากบริบทต่าง ๆ ในชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่เศรษฐกิจเมือง (อรุณี ตระการไพโรจน์ ,2561) ระบบนี้จะช่วยให้สมรรถนะที่ได้จากการปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือทักษะอาชีพที่ทำควบคู่ไปกับการเรียน (Learn to Earn) สามารถนำมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตเพื่อรับวุฒิการศึกษาได้

3.2 รูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นตามสภาพจริง

เพื่อให้การประเมินผลสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน สถานศึกษาต้องใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทชีวิต (Authentic Assessment) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) รูปแบบการเทียบโอนหน่วยกิตตามระบบธนาคารหน่วยกิตสามารถแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบหลัก ได้แก่ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ,2564)

1. Credit from Standardized (CS) คือ การเทียบโอนจากใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพ
2. Credit from Examination (CE) คือ การเทียบโอนจากการทดสอบสมรรถนะเฉพาะทาง

3. Credit from Portfolios (CP) คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมงานและหลักฐานเชิงประจักษ์จากการปฏิบัติงานจริง
4. Credit from Training (CT) คือ การเทียบโอนจากการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไม่ใช่สถาบันการศึกษา
5. Credit from Non-formal/Informal (CN) คือ การเทียบโอนจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

3.3 บทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำและ Thailand Zero Dropout

ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและนนทบุรีซึ่งมีความผันผวนของการเคลื่อนย้ายแรงงานสูง ระบบธนาคารหน่วยกิตทำหน้าที่เป็น "หลักประกันโอกาสทางการศึกษา" ที่ไร้รอยต่อ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) เมื่อผู้เรียนต้องติดตามผู้ปกครองย้ายถิ่นฐาน ผลการเรียนและสมรรถนะที่สะสมไว้จะไม่สูญหาย และสามารถเรียนต่อได้ทันทีผ่านระบบออนไลน์หรือการสะสมหน่วยกิตต่อเนื่อง สิ่งนี้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้โครงการ Thailand Zero Dropout ที่มุ่งเน้นมาตรการ "ป้องกัน-แก้ไข-ส่งต่อ" เพื่อให้เด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบสามารถเข้าถึงการพัฒนาศักยภาพตามความถนัดของตนเองได้อย่างยั่งยืน

4. ความยืดหยุ่นด้านการบริหารทรัพยากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีระหว่างสถานศึกษา ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม และองค์กรประชาสังคม

ในบริบทของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และลูกหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่เศรษฐกิจเมือง การบริหารทรัพยากรแบบยืดหยุ่นถือเป็นมิติสำคัญที่ช่วยทลายข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษาในระบบปกติ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) โดยเปลี่ยนจากรูปแบบการบริหารที่ยึดตามลำดับขั้นและกฎระเบียบที่เคร่งครัด (Rigid Management) ไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เน้นนวัตกรรม ความไว้วางใจ และการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากร

4.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคี (Multilateral Cooperation)

ความสำเร็จในการป้องกันไม่ให้เด็กหลุดออกจากระบบในเขตนิคมอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดปทุมธานีและนนทบุรี ขึ้นอยู่กับการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและองค์กรภายนอก โดยเฉพาะ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เช่น มูลนิธิรักษ์ไทย และเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) ที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (Mediator) ระหว่างชุมชนแรงงานข้ามชาติและระบบราชการไทย องค์กรเหล่านี้ช่วยลดช่องว่างด้านความเชื่อมั่นและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษา (Asian Research Center for Migration, 2022) นอกจากนี้ การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education) ยังต้องอาศัยทีมสหวิชาชีพที่ประกอบด้วย ครู หัวหน้าชุมชน นักพัฒนาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อติดตามช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล (พัฒนะพงษ์ สุขมะดัน ,2567)

4.2 บทบาทของสถานประกอบการและภาคธุรกิจ (Learn to Earn)

ในพื้นที่ยุทธศาสตร์อย่าง นิคมอุตสาหกรรมนวนครและสวนอุตสาหกรรมบางกะดี ภาคเอกชนสามารถเข้ามาเป็นพันธมิตรหลักในการจัดการศึกษาผ่านกลยุทธ์ "Learn to Earn" การเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานไปพร้อมกับการเรียนช่วยลดแรงกดดันทางเศรษฐกิจของครอบครัว (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564) ภาคธุรกิจสามารถสนับสนุนในรูปแบบของการมอบทุนการศึกษา การร่วมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในแคมป์

คนงาน หรือการสนับสนุนกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่ช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

4.3 การบูรณาการทรัพยากรและฐานข้อมูล (Integrated Resource Management)

หัวใจของการบริหารทรัพยากรที่ยืดหยุ่นคือการใช้ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เช่น แอปพลิเคชัน Thailand Zero Dropout เพื่อระบุกลุ่มเสี่ยงและติดตามตัวเด็กที่ย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง(พัฒนะพงษ์ สุขมะดัน ,2567) การเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนราษฎรเข้ากับทะเบียนนักเรียนจะช่วยให้เห็นสถานะที่แท้จริงของ "เด็กล่องหน" และนำทรัพยากรไปใช้ได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ สถานศึกษาควรมีอิสระในการบริหารงบประมาณเพื่อให้รองรับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าแค่การนับรายหัวในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

กรณีศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์สำหรับศูนย์การเรียน จังหวัดปทุมธานี

การจัดการศึกษาในพื้นที่เศรษฐกิจเมืองอย่างจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญ เช่น นิคมอุตสาหกรรมนวนครและสวนอุตสาหกรรมบางกะดี จำเป็นต้องมีนวัตกรรมการบริหารที่ก้าวข้ามระบบโรงเรียนปกติ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) โดยรูปแบบ "1 โรงเรียน 3 รูปแบบ" ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือเป็นยุทธศาสตร์หลักที่บูรณาการการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยเข้าด้วยกันอย่างไร้รอยต่อ เพื่อรองรับวิถีชีวิตที่ต้องเคลื่อนย้ายและทำงานของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีแนวปฏิบัติเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

1. การโอนย้ายที่ไร้รอยต่อและระบบธนาคารหน่วยกิต (Seamless Transfer & Credit Bank)

หัวใจสำคัญของความยืดหยุ่นคือการนำ ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) มาใช้เพื่อรับรองสมรรถนะที่ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์จริง (อรุณี ตระการไพโรจน์, 2561) ระบบนี้เปิดโอกาสให้เด็กที่ต้องช่วยครอบครัวทำงานค้าขายหรือเป็นแรงงานในโรงงาน สามารถนำทักษะอาชีพเหล่านั้นมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาพื้นฐานธุรกิจหรือวิชาทักษะอาชีพ (ชรินทร์ มั่งคั่ง ,2561) กลไกนี้ขับเคลื่อนผ่านหลักการ การรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) ซึ่งช่วยลดความซ้ำซ้อนในการเรียนและสร้าง "หลักประกันโอกาสทางการศึกษา" เมื่อเด็กต้องย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง ผลการเรียนที่สะสมไว้จะไม่สูญหายและสามารถนำไปต่อยอดเพื่อรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นได้

2. การสื่อสารพหุวัฒนธรรมและบทเรียนเชิงพื้นที่ (Multicultural Communication)

เพื่อทลายกำแพง "ความเป็นอื่น" สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม การใช้ภาษาแม่ (Mother Tongue) (วรารัตน์ กล่อมเสียง และคณะ, 2567) เป็นฐานในการเรียนรู้ช่วงเริ่มต้นหรือการมี "ครูพี่เลี้ยง" ที่เข้าใจภาษาชาติพันธุ์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น ลดความประหม่าและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การบูรณาการต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาการเรียนรู้ จะช่วยลดสภาวะความรู้สึกแปลกแยก (Alienation) และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง กระบวนการนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนา ความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence: CQ)(พิริยะ กรุณา, 2564) เพื่อให้ทั้งนักเรียนไทยและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ

3. การปรับบทบาทผู้บริหารสู่ผู้อำนวยความสะดวกเชิงรุก (Facilitative Leadership)

ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible School Management) มิได้ขึ้นอยู่กับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือกระบวนการบริหารเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับการปรับกรอบความคิด (Mindset) ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนบทบาทจาก

ผู้ควบคุมและสั่งการ (Controller) ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ทำหน้าที่โค้ช (Facilitator and Coach) ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร การสร้างความร่วมมือ การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และการสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรที่มีความคล่องตัว สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผู้บริหารต้องทำงานเชิงรุกผ่านกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education) โดยลงพื้นที่แคมป์คนงานหรือชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจกับผู้ปกครองและติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยงเป็นรายบุคคล การบริหารทรัพยากรในมิตินี้ต้องเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคี ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กรภาคประชาสังคม และอาสาสมัครแรงงานข้ามชาติ เพื่อร่วมกันออกแบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและยั่งยืน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567)

บทวิเคราะห์

จากการพิจารณาเนื้อหาในแหล่งข้อมูล สามารถวิเคราะห์ประเด็นสำคัญได้ 3 มิติ ดังนี้

1. การปะทะกันระหว่างโครงสร้างระบบการศึกษากับวิถีชีวิตแรงงานข้ามชาติ

การจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายที่เกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างโครงสร้างของระบบการศึกษากับวิถีชีวิตของประชากรที่มีการเคลื่อนย้ายสูง แม้ว่านโยบายภาครัฐจะยึดหลักการ “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) ที่มุ่งสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน แต่ในทางปฏิบัติยังคงพบว่าระเบียบปฏิบัติและรูปแบบการบริหารของสถานศึกษาของรัฐมีลักษณะค่อนข้างตายตัว ขาดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนกลุ่มดังกล่าว ส่งผลให้เด็กจำนวนไม่น้อยหลุดออกจากระบบการศึกษา นอกจากนี้ นักเรียนที่เป็นบุตรหลานแรงงานข้ามชาติยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและภาระด้านการดำรงชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ต้องเลือกเข้าสู่ตลาดแรงงานมากกว่าการศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นช่องว่างสำคัญระหว่างเจตนารมณ์ของนโยบายกับการปฏิบัติจริง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของสถาบันการศึกษาในการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลายและมีการเคลื่อนย้ายอยู่เสมอ ดังนั้น การพัฒนาระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงต่อเนื่อง จึงเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

2. การเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารจาก "ผู้ควบคุม" สู่ "ผู้อำนวยความสะดวก"

การบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การบริหาร โดยเฉพาะการปรับกรอบความคิด (Mindset) ของผู้บริหารจากบทบาท “ผู้ควบคุม” (Controller) ไปสู่บทบาท “ผู้อำนวยความสะดวกและผู้ทำหน้าที่โค้ช” (Facilitator and Coach) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์กรที่มีความยืดหยุ่น (Resilient Organization) อันมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพในการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม การบริหารในลักษณะดังกล่าวให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร และการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (Personalized Learning) มากกว่าการมุ่งเน้นการประเมินผลด้วยตัวชี้วัดแบบมาตรฐานเพียงอย่างเดียว แนวทางดังกล่าวจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และการยกระดับประสิทธิภาพขององค์กรให้สามารถตอบสนองต่อบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน

3. นวัตกรรมธนาคารหน่วยกิตในฐานะกลไกสร้างความเสมอภาค

ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) นับเป็นนวัตกรรมเชิงโครงสร้างที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมุ่งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสะสม โอน และเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กลไกดังกล่าวอาศัยหลักการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) และการรับรองผลการเรียนรู้ การประเมิน และการให้คุณวุฒิ (Recognition, Validation and Accreditation: RVA) เพื่อประเมินและรับรองสมรรถนะที่ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์การทำงานและการเรียนรู้ในชีวิตจริง ภายใต้แนวคิด “เรียนไปด้วย ทำงานไปด้วย” (Learn to Earn) ซึ่งช่วยยกระดับคุณค่าของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกห้องเรียน อันเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมมักไม่ให้การรับรองอย่างเป็นทางการ นอกจากจะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการเข้าถึงการศึกษาและลดอุปสรรคในการศึกษาต่อแล้ว ระบบธนาคารหน่วยกิตยังมีส่วนสำคัญในการลดภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถประกอบอาชีพควบคู่กับการศึกษาต่อได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาทุนมนุษย์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

บทสรุป

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีและนนทบุรีเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ ซึ่งมักประสบข้อจำกัดจากระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นไม่เพียงพอต่อบริบทของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดการหลุดออกจากระบบการศึกษาอันเนื่องมาจากภาระทางเศรษฐกิจและการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัว บทความนี้นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible School Management) โดยมุ่งปรับกรอบความคิดของผู้บริหารสู่การเป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น (Resilient Organization) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านการพัฒนา 4 มิติสำคัญ ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเชื่อมโยงทักษะอาชีพ การจัดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยรูปแบบผสมผสาน การประยุกต์ใช้ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank System) ร่วมกับหลักการ Recognition of Prior Learning (RPL) และ Recognition, Validation and Accreditation (RVA) เพื่อรับรองผลการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และองค์กรภาคประชาสังคม ควบคู่กับการใช้ฐานข้อมูลดิจิทัลในการติดตามและช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล แนวทางดังกล่าวมีศักยภาพในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากการบริหารสถานศึกษาแบบดั้งเดิมที่มีความแข็งตัว (Rigid Management) ไปสู่การบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible School Management) โดยให้ความสำคัญกับการปรับกรอบความคิด (Mindset) ของผู้บริหารจากบทบาทผู้ควบคุม (Controller) สู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ทำหน้าที่โค้ช (Facilitator and Coach) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาองค์กรให้มีความยืดหยุ่น (Resilient Organization) สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางสำคัญคือการจัดการศึกษาในรูปแบบ “1 โรงเรียน 3 รูปแบบ” ที่บูรณาการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกัน พร้อมสนับสนุนเส้นทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และการเรียนควบคู่กับการทำงาน เพื่อลดข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังนำระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank System) ร่วมกับหลักการ

Recognition of Prior Learning (RPL) และ Recognition, Validation and Accreditation (RVA) มาใช้รับรองผลการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรเชิงพื้นที่ การส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน รวมทั้งการใช้ฐานข้อมูลดิจิทัลในการติดตามผู้เรียนรายบุคคล อันนำไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567ก). *การศึกษายืดหยุ่น*. https://flexiblelearning.eef.or.th/

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567ข). *รายงานการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีและนนทบุรี*.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567ค, 8 กรกฎาคม). *ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)*. การศึกษายืดหยุ่น. https://flexiblelearning.eef.or.th/creditbanksystem/

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567ง, 4 ธันวาคม). *17 จังหวัด เดินหน้า Thailand Zero Dropout ร่วมกับ กสศ. ตั้งเป้าใช้ "การศึกษาที่ยืดหยุ่น" รองรับเด็กทุกคน เข้าถึงโอกาสการเรียนรู้*. https://www.eef.or.th/news-041224/

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2568). *รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปี 2567*. https://www.eef.or.th/wp-content/uploads/2025/02/presentรายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำปี67.pdf

ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). รูปแบบหลักสูตรเพื่อปวงชนขององค์กรประชาสังคมสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 18*(1), 210–222.

ณัฐปวีย์ บรรยงศิวกุล และคณะ. (2568). การบริหารแบบยืดหยุ่น: กุญแจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI). *Journal of Buddhist Education and Research, 11*(4), 28–39.

จันทิมา ชัยยะศิริสุวรรณ และคณะ. (2568). การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา. *วารสารปัญญาภาวนา, 2*(2), 10–23.

พิริยะ กรุณา. (2564). การบริหารสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนสองศาสนา. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ Graduate School Conference 2021, 1*(2), 352–361.

รารัตน์ กล่อมเสียง และคณะ. (2566). แนวทางการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษาชายแดนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(2), 1625–1638.

ศศิธร พลจร, และ นลธวัช ยุทธวงศ์. (2568). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 7*(3), 421–438.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย และบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย*. http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1633-file.pdf

อรุณี ตระการไพโรจน์. (2561). *ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

Asian Research Center for Migration. (2022). *Investing in a global future: A situational analysis of migrant children's education in Thailand*. UNICEF Thailand. https://www.unicef.org/thailand/media/9886/file/Investing%20in%20a%20Global%20Future%20-%20Full%20Research%20Report%20EN.pdf

The Active. (2567). *Education For All: การศึกษา "เด็กข้ามชาติ" ทลายกำแพงความเป็นอื่น คืนโอกาสให้ประเทศไทย*. https://theactive.thaipbs.or.th/read/education-for-all

การพัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม

Improvement of English Vocabulary Pronunciation Ability Using the CIPPA Model for Grade 2 Students at Wat Sripotharam School

ชฎาพร สง่าวงศ์รัตนมาศ[1*], อรรถพงษ์ ผิวเหลือง [2]
Chadaporn Sangawongratanamas[1], Atthaphong Phiwhlaung [2]
[1-2]มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ประเทศไทย
[1-2]Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus, Thailand.
*Corresponding Author's Email: Chadaphr2256@gmail.com, yanamath60@gmail.com
Received: 2026-02-14; Revised: 2026-05-07; Accepted: 2026-05-10

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม จำนวน 29 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เพื่อวัดผลก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านออกเสียง, คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

The research article aimed 1) to compare the ability of reading English vocabulary by using CIPPA Model learning management of Grade 2 students at Wat Sripotharam School before and after learning. 2) to study the satisfaction of Grade 2 students towards learning management using the CIPPA Model. The experimental group consisted of 29 Grade 2 students at Wat Sripotharam School, selected through purposive sampling. The research employed a quasi – experimental design with a one-group pretest-posttest design. The research

instruments consisted of CIPPA Model lesson plan, pretest, and posttest, and a student's satisfaction questionnaire. Data was analyzed using basic statistics: mean, standard deviation, percentage, and a dependent simple – test. The research results indicated that 1) the comparison of English vocabulary pronunciation ability of Grade 2 students at Wat Sripotharam School using the CIPPA Model indicated that posttest scores were significantly higher than pretest score at the .05 level of significance. 2) The study of Grade 2students' satisfaction with the CIPPA Model learning management revealed that their satisfaction was at the highest level.

Keywords: Pronunciation; English vocabulary; CIPPA Model
Type of Article: Research Article

บทนำ

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C) เป็นทักษะที่ให้ความสำคัญในทักษะทางความรู้และทักษะด้านการอารมณ์ ได้แก่ การอ่านออก คือ กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ซึ่งเป็นความรู้ ความคิด และความรู้สึกสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมตรงมาตรา 22 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ระบุไว้ว่า เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระบุตัวอักษรและเสียง อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ และอ่านประโยค ง่าย ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่านได้

การอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นกระบวนการสร้างเสียงอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการเน้นเสียง จังหวะ ทำนอง และการแสดงออก เพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและการสอบถามครูพี่เลี้ยง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากขาดความเข้าใจในหลักการออกเสียงและการสะกดคำ ส่งผลให้ขาดความมั่นใจ กลัวการออกเสียงผิด และเกิดความสับสนระหว่างพยัญชนะและสระ ทำให้ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (NT) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2565 – 2566 ของโรงเรียนวัดศรีโพธาราม พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของนักเรียนความสามารถด้านภาษา มีค่าคะแนน เฉลี่ยลดลงร้อยละ 1.18 สอดคล้องกับรัชดากาญจน์ ใยดี (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร กล่าวว่า นักเรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ถึงแม้ว่านักเรียนจะสามารถพูดคำศัพท์และฟังแล้วเข้าใจว่าคำศัพท์คำนั้นแปลว่าอะไร แต่เมื่ออยู่ในรูปของตัวอักษรแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่สามารถอ่านออกเสียงและแปลให้เข้าใจได้ และไพลิน เฟอเรย์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ความรู้คำศัพท์ และการเสริมสร้างความสุขในการเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ร่วมกับการเรียนรู้ แบบเบรนทาร์เก็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กล่าวว่า นักเรียนมีความกังวลและขาดความมั่นใจในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ไม่กล้าแสดงออก กลัวออกเสียงผิด เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่

นักเรียนไม่ได้ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันกับครอบครัวหรือคนรอบข้าง ฉะนั้น ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จ และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนต้องเกิดแรงจูงใจและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และไอลดา จันทร์ลอย (2561) ได้วิจัยเรื่อง การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กล่าวว่า เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านได้หรือไม่มีความกล้าในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพราะกลัวอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องจึงไม่กล้าอ่านออกเสียงจนทำให้ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์นั้นๆ ได้และนำไปสู่การออกเสียงคำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องในที่สุด

การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสร้างความรู้ด้วยตนเองและได้เรียนรู้กระบวนการคู่กับการปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ผกามาศ เยาวเรศ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้นและมีการทำงานโดยรวมมือกัน ตลอดจนสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเองและนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และแก้วนภา ทองเทศ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีผลต่อความฉลาดรู้การอ่านและทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากผู้เรียนจะเรียนรู้และสร้าง องค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านมุมมองประสบการณ์ของตนเอง โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา ผ่านเนื้อหาและบทเรียน และสุมาลี คำสว่าง (2561) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปาร่วมกับรูปแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนโมเดลซิปปา (CIPPA Model) สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่าง หรือความถนัดของแต่ละบุคคล ด้วยกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและกลุ่มของตน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย CIPPA เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย Construction, Interaction, Practice, Participation และ Application ซึ่งพัฒนาโดยทิศนา แขมมณี และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้น ได้แก่ การทบทวนความรู้เดิม การแสวงหาความรู้ใหม่ การทำความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปความรู้ การปฏิบัติและแสดงผลงาน และการประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะการอ่านออกเสียงและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของผู้เรียนและช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

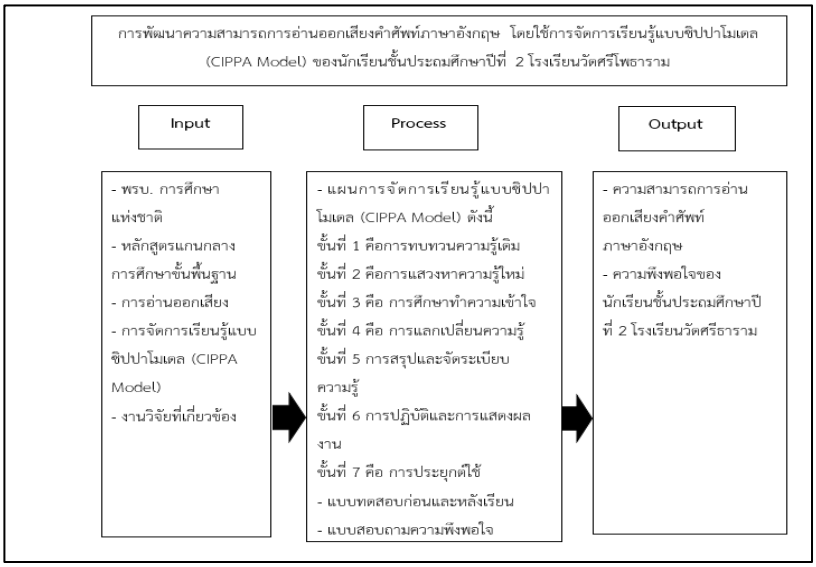
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีโพธาราม ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model)

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียวและวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 29 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 29 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 17 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) แบบสอบถามความพึงพอใจ และตัวแปรตาม คือ ความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มี 3 ชุด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง โดยเนื้อหาประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Fruit and Color แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Place in School and School Thing และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Animals and Family ซึ่งออกแบบตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) 7 ขั้นตอน แผนการจัดการเรียนรู้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และหาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.50) แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบวัดรายบุคคล โดยให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ตามรายการที่กำหนด ผู้วิจัยใช้แบบประเมินการอ่านออกเสียง (Scoring Rubric) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความถูกต้องด้านการออกเสียง (2) ความชัดเจนด้านการออกเสียง และ (3) การเน้นเสียงและจังหวะ (4) การบอกความหมายของคำศัพท์ แบบทดสอบได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.97 การให้คะแนนใช้ผู้ประเมินจำนวน 2 คน และหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ได้ค่า r = 0.91 ซึ่งอยู่ในระดับสูง 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ก่อนดำเนินการทดลอง คณะผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ และหลังจากการดำเนินการทดลอง จึงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ Post-test จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ แต่สลับข้อ สลับตัวเลือก 2) หลังดำเนินการทดลอง คณะผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) แล้วนำมาข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	29	30	15.34	1.24	22.72	0.44	0.00*

* ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.34 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 และหลังเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.72 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

0.44 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.05) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model)

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน	4.79	0.36	มากที่สุด	3
2	ด้านการนำเสนอความรู้ใหม่	4.82	0.47	มากที่สุด	4
3	ด้านการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม	4.79	0.42	มากที่สุด	5
4	ด้านการฝึกปฏิบัติและการลงมือทำ	4.83	0.43	มากที่สุด	2
5	ด้านการปฏิสัมพันธ์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.86	0.35	มากที่สุด	1
	รวม	4.82	0.05	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.35) รองลงมาคือด้านการฝึกปฏิบัติและการลงมือทำ ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.43) ด้านการนำเสนอความรู้ใหม่ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.47) ด้านการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.42) และด้านการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

ผลการวิจัย

1.การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม พบว่า คะแนนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนจำนวน 29 คน ตามคะแนนสอบได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีระดับคะแนนที่ 20 – 30 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 34.49

กลุ่มที่ 2 มีระดับคะแนนที่ 20 – 24 คะแนน มีนักเรียนจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 65.51

2. ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ ซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) มีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ส่งเสริม

ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ฝึกปฏิบัติจริง จึงช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับลลิตา เนียมเปี่ยม (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไอลดา จันทร์ลอย (2561) ได้วิจัยเรื่อง การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนมีค่า ($\bar{X}$ = 3.37, S.D. = 0.80) และหลังเรียนมีค่า ($\bar{X}$ = 7.37, S.D. = 1.37) เมื่อทดสอบด้วยสถิติ paired t-test นักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และรัชดากาญจน์ ใยดี (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คะแนนการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.05) เนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติ ทำงานร่วมกันและแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น สอดคล้องกับณิชนันทน์ จูด้วง (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง นิราศภูเขาทอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับเกม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับเกม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.= 0.19 อยู่ในระดับมาก และสุมาลี คำสว่าง (2561) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปาร่วมกับรูปแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ด้วยรูปแบบการสอนซิปปาร่วมกับรูปแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ อยู่ในระดับมาก และผกามาศ เยาวเรศ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธีการสอนแบบซิปปาโมเดลมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

บทสรุป

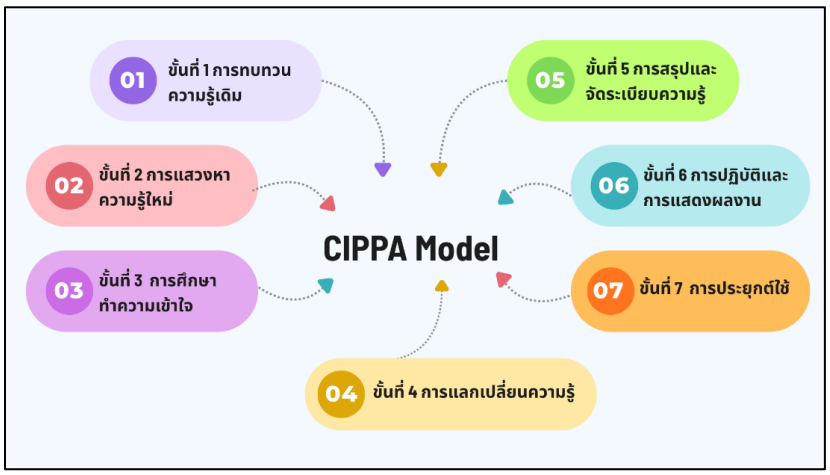
การวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่าความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model พบว่า ผลความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X}$ = 22.72, S.D. = 0.44) สูงกว่าก่อนเรียนที่ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X}$ = 15.34, S.D. = 1.24) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการปฏิสัมพันธ์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการฝึกปฏิบัติและการลงมือทำมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.43) นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการนำเสนอความรู้ใหม่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.47) นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.42) นักเรียนมีความเห็นด้านการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดและนักเรียนมีความเห็นด้านการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.36)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีโพธาราม คณะผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ได้จริง โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 คือการทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 คือการแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 คือ การศึกษาทำความเข้าใจ ขั้นที่ 4 คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและการแสดงผลงาน และขั้นที่ 7 คือ การประยุกต์ใช้และส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) อยู่ในระดับมากที่สุด ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ควรนำนวัตกรรมนี้ไปใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากจะมีความพร้อมและมีฐานความรู้ที่มากกว่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนขั้นการสอน โดยการยุบรวมบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.

แก้วนภา ทองเทศ. (2565). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีผลต่อความฉลาดรู้การอ่านและทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ทิศนา แขมมณี. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model)*. พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ผกามาศ เยาวเรศ. (2561). *การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ไพลิน เฟอเรย์. (2566). *การพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ความรู้คำศัพท์ และการเสริมสร้างความสุขในการเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ร่วมกับการเรียนรู้แบบเบรนทาร์เก็ต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

รัชดากาญจน์ ใยดี. (2565). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ลลิตา เนียมเปี่ยม. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุมาลี คำสว่าง. (2561). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปาร่วมกับรูปแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ไอลดา จันทร์ลอย. (2562). *การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

การพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก โดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา

The Development of Crew-Neck T-Shirt Wearing Skills through Task Analysis and Visual Supports in Students with Autism Spectrum Disorder

พิชญาศินี สุยะตา
Pitchayasinee Suwansomsri
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง
Lampang Special Education Center
Corresponding Author's Email: Pitchayasinee.s@gmail.com
Received: 2026-03-09; Revised: 2026-04-30; Accepted: 2026-05-02

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการตามวงจร PAOR โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเป็นนักเรียนออทิสติก เพศชาย อายุ 5 ปี จำนวน 1 คน ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นบุคคลออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 1) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) 2) แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม 3) ภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนออทิสติกหน่วยบริการอำเภอเกาะคามีความสามารถในการสวมเสื้อยืดคอกลมที่สูงขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนการสอนเท่ากับ 0.00 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยระหว่างการสอนเท่ากับ 3.35 คะแนน แสดงให้เห็นว่า ภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียน ออทิสติกได้ และหลังจากฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้สื่อภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา นักเรียนใช้เวลาในการสวมเสื้อยืดคอกลมลดลงจาก 10 นาที เหลือ 1 นาที ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาขึ้นร้อยละ 90 สะท้อนว่านักเรียนสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง มีความพยายามตั้งใจและภูมิใจในความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการสวมใส่เสื้อยืด คอกลม และสามารถลดการพึ่งพาจากผู้ดูแลหรือผู้ปกครองได้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์งาน, สื่อสนับสนุนทางสายตา, ออทิสติก, การสวมเสื้อยืดคอกลม
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

This study aimed to develop the ability to wear a crew-neck T-shirt among a student with autism at the Ko Kha Service Unit, Lampang Special Education Center, Lampang Province. The research employed an action research design based on the PAOR cycle (Plan–Act–Observe–Reflect). The target group was selected through purposive sampling and consisted of one male student with autism, aged 5 years, who had been medically diagnosed with Autism Spectrum Disorder. The participant was enrolled at the Ko Kha Service Unit, Lampang Special Education Center, during the first semester of the 2025 academic year. Experimental procedures were carried out three times per week for a duration of four weeks. The research instruments included: 1.an Individualized Instructional Plan (IIP), 2. a behavioral observation record form for the skill of wearing a crew-neck T-shirt, and 3. visual training materials for wearing a crew-neck T-shirt designed based on the Task Analysis Approach combined with visual support media. Data were analyzed using basic statistics, including mean and percentage, along with qualitative analysis through content analysis.The results of the study revealed that the student with autism at the Ko Kha Service Unit demonstrated improved ability to wear a crew-neck T-shirt. The average score before instruction was 0, while the average score during the instructional period increased to 3.35. This indicates that the visual training materials for wearing a crew-neck T-shirt, designed based on task analysis and visual supports, effectively enhanced the student's ability to perform the skill. Furthermore, after the training using the visual instructional materials, the time required for the student to wear the crew-neck T-shirt decreased from 10 minutes to 1 minute, representing a 90 percent improvement. The student was able to wear the T-shirt independently, showed effort and determination, and expressed pride in his own ability. Additionally, the student developed a positive attitude toward wearing a T-shirt and became less dependent on caregivers or parents in daily life.

Keywords: task analysis, visual supports, autism, T-Shirt Wearing Skills
Type of Article: Research Article

บทนำ

ความสามารถด้านการแต่งกาย เป็นทักษะที่จำเป็นหนึ่งในชีวิตประจำวันมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัย และถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็กในแต่ละช่วงวัยที่พัฒนาผสมผสานจากทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก อีกทั้งการแต่งกายเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจและการเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม การพัฒนาความสามารถด้านการแต่งกายจึงเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในกรณีของนักเรียนออทิสติกที่มีข้อจำกัดและยากลำบากต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแต่งกายด้วยตนเอง เทคนิคการสอนเด็กออทิสติก เช่น การวิเคราะห์งานและการใช้สื่อสนับสนุนทางสายตา เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กับเด็กออทิสติกที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย (Schwartz, I. S., & Drager, K. D. , 2010) ทั้งการวิเคราะห์งาน และการใช้

สื่อสนับสนุนทางสายตา เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กออทิสติกทั้งสองวิธีนี้จะช่วยเสริสร้างความเข้าใจและทำให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ปุรินทร์ นิติธรรมานุสรณ์, 2562)

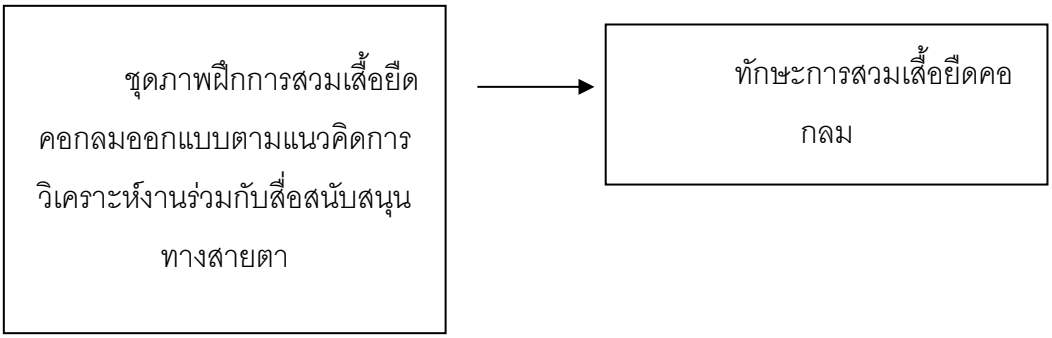
จากการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอ เกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายได้ เช่น การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม โดยจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นทุกขั้นตอน ซึ่งการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายถือเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านสังคม การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน หากยังไม่ได้รับการพัฒนาและฝึกฝนจนเป็นกิจวัตร เมื่อโตขึ้นปัญหาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เกิดปัญหาภาวะพึ่งพาผู้ดูแลไปตลอด และการที่เด็กสามารถ ทำกิจวัตรประจำวันนั้นได้ด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐาน เพราะเขาจะสามารถดูแลตนเอง มีความภูมิใจในความสามารถ และก่อให้เกิดเป็นความเคยชินติดตัวจนกระทั่งนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยไม่ต้องเป็นภาระกับผู้อื่นในครอบครัวและสังคมมากเกินไป (ปรุงฉัตร จุทัยรัตน์, 2566) ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับนักเรียนออทิสติกที่ไม่สามารถแต่งกายได้ด้วยตนเอง มักพบปัญหาด้านการประมวลผลข้อมูลจาก สิ่งเร้า เช่น การรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องสัมผัสกับเนื้อผ้า (Kern & Hilt, 2009) ปัญหาด้าน การประสานงานของกล้ามเนื้อ ส่งผลทำให้การควบคุมการเคลื่อนไหวขณะทำกิจกรรม (MacDuff & Krantz, 2001) ปัญหาเรื่องความยืดหยุ่น มีความยากลำบากต่อ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในกิจวัตรประจำวัน ปัญหาด้านการรับรู้ทางสายตา เป็นต้น (LaBarbera & Reichle, 2009) แนวทางการพัฒนาปัญหาความสามารถด้านการแต่งกายสำหรับนักเรียนออทิสติก เช่น เทคนิคการวิเคราะห์งาน เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกในการเรียนรู้ทักษะที่ซับซ้อน โดยการแยกกิจกรรมออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ เข้าใจง่ายและฝึกซ้ำ ๆ อย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากขั้นตอนง่ายไปหายาก และค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จนเกิดความชำนาญ (Cooper, Heron & Heward, 2007) นอกจากนี้ สื่อสนับสนุนทางสายตา เช่น บัตรภาพ แผนภาพลำดับขั้นตอน หรือสัญลักษณ์ภาพ ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับเด็กออทิสติก เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มักมีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลผ่านการมองเห็นได้ดีกว่าการฟัง (Hodgdon, 1995) การใช้สื่อภาพประกอบการสอนจึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถจดจำลำดับขั้นตอนการแต่งกายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยลดความสับสนและเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการปฏิบัติจริง ยิ่งไปกว่านั้น การนำสื่อเหล่านี้ไปปรับใช้ร่วมกับการสร้างกิจวัตรประจำวันที่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง (Kern & Hilt, 2009) จะยิ่งส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบูรณาการสื่อภาพที่เข้าใจง่ายเข้ากับการฝึกฝนอย่างเป็นกิจวัตร จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดอุปสรรคในการเรียนรู้ และเป็นรากฐานที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้เด็กออทิสติกสามารถพัฒนาทักษะการแต่งกายด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาด้านการสวมใส่เสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) ร่วมกับการใช้สื่อสนับสนุนทางสายตา (Visual Supports) ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก เนื่องจากทั้งสองวิธีช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจและทำตามขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเครียดและวิตกกังวล พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิตและความมั่นใจในการดูแลตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่เป็นภาระกับผู้อื่นและคนในครอบครัว มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาต่อทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการตามวงจร PAOR มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาต่อทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนออทิสติก คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.1 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออทิสติก

1.2 เป็นนักเรียนที่มารับบริการที่หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีอายุระหว่าง 3 – 7 ปี

1.3 สามารถฟังคำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ และผู้ปกครองยินดีในการเข้าร่วมการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนเพศชาย อายุ 5 ปี มีระดับพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง สามารถเดิน วิ่ง และขึ้น-ลงบันไดได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือ ส่วนระดับพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการส่งเสริม สามารถหยิบจับสิ่งของขนาดใหญ่ได้ แต่มีข้อจำกัดในการใช้นิ้วมืออย่างละเอียด ด้านความสามารถในการสื่อสาร นักเรียนสามารถเข้าใจคำสั่งง่าย ๆ และสื่อสารผ่านท่าทางประกอบคำพูดสั้น ๆ ได้ในระดับพื้นฐาน ก่อนเข้าร่วมการวิจัย นักเรียนไม่สามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเองและต้องพึ่งพาผู้ดูแลทุกขั้นตอน

2) ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อมาสร้างเป็นเครื่องมือ ดังนี้

3.1 แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม หลักการวิเคราะห์งาน หลักการสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กออทิสติก

3.1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคลมีเนื้อหาดังนี้ ขั้นตอนย่อยในการสวมใส่เสื้อยืดคอกลมจากการวิเคราะห์งาน คือ 1. วางเสื้อลงบนโต๊ะ/พื้นให้อยู่ในลักษณะคว่ำหน้า 2. รวบชายเสื้อมารวมไว้ที่คอเสื้อ 3. สอดศีรษะเข้าไป 4. สอดแขนขวา 5. สอดแขนซ้าย 6. ดึงชายเสื้อให้เรียบร้อย

3.1.3 สร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม

3.1.4 นำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลม ไปตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนบุคคลออทิสติก 1 ท่าน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของแผนการสอนเฉพาะบุคคลด้วยมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผลการประเมินพบว่าแผนการสอนเฉพาะบุคคล มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าแผนการสอนเฉพาะบุคคล มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

3.1.5 นำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เรื่อง การสวมใส่เสื้อยืดคอกลมไปใช้ในงานวิจัย

3.2 แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก การช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย การสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม

3.2.2 แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยกำหนดเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมขณะทำกิจกรรมในห้องเรียนและขณะสวมเสื้อยืดคอกลม โดยลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมดังกล่าวมีการให้คะแนน เป็นแบบมาตรประเมินค่าเชิงคุณภาพ (Rubric Scoring) ใช้วัดความสามารถในการสวมเสื้อยืดคอกลม เป็นแบบ 5 ระดับ (rating scale) ได้แก่ 4 หมายถึง ไม่ต้องช่วยเหลือ/ทำได้ด้วยตนเอง 3 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนด้วยวาจา 2 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนด้วยท่าทางและวาจา 1 หมายถึง ทำได้เมื่อกระตุ้นเตือนทางกายและวาจา 0 หมายถึง ทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำ

3.2.3 นำแบบบันทึกพฤติกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับนิยามศัพท์ โดยหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกพฤติกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน สามารถนำไปใช้ได้

3.2.4 จัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.3 ชุดภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) และสื่อสนับสนุนทางสายตา (Visual Supports)

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและออกแบบภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลม

3.3.3 ผู้วิจัยนำภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมต้นแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม พิจารณาหาความสอดคล้องระหว่างภาพการสวมเสื้อยืดคอกลมกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความคิดเห็นแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาหา ค่า IOC พบว่าค่า IOC ได้เท่ากับ 1.00 แสดงว่า ภาพฝึกปฏิบัติสวมเสื้อยืด คอกลมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

3.3.4 ผู้วิจัยนำภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นวางแผน (Plan) วางแผนการสร้างเครื่องมือในงานวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) 2) แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม 3) ภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ออกแบบตามแนวคิดการวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนออทิสติกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และอธิบายรายละเอียด การดำเนินงานวิจัยให้ผู้ปกครองรับรู้ให้ชัดเจน และยินยอมเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ และขั้นเตรียมนักเรียน โดยผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ไว้วางใจเพื่อให้นักเรียนร่วมมือกับการวิจัยในครั้งนี้

2. ขั้นปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยทำการจัดกิจกรรมสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เรื่องการสวมใส่เสื้อยืดคอกลม โดยกำหนดระยะเวลา จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ทั้งหมด 12 ครั้ง โดยเวลาในการเก็บข้อมูลวันละ 30 นาที

3. ขั้นสังเกต (Observe) ผู้วิจัยประเมินโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมขณะทำกิจกรรมการสวมเสื้อยืดคอกลม

4. ขั้นผลสะท้อนกลับ (Reflect) วิเคราะห์ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาของนักเรียนออทิสติกว่านวัตกรรมที่ใช้มีความเหมาะสม และผลของพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาสามารถพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม ของนักเรียนออทิสติก และนักเรียนออทิสติกมีพัฒนาการทางด้านทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมที่เพิ่มขึ้นภายหลังจากการฝึกโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา

	รายการพฤติกรรม (การสวมเสื้อยืดคอกลม)	**ก่อนใช้**			**ใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งาน และสื่อสนับสนุนทางสายตา**											
		1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	วางเสื้อลงบนโต๊ะ/พื้นให้อยู่ในลักษณะคว่ำหน้า	0	0	0	1	1	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
2.	รวบชายเสื้อมารวมไว้ที่คอเสื้อ	0	0	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
3.	สวมเสื้อบนหัวและดึงลงมาที่คอ	0	0	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
4.	ยกแขนขวาสอดเข้าไปแขนเสื้อขวา	0	0	0	1	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
5.	ยกแขนซ้ายสอดเข้าไปแขนเสื้อซ้าย	0	0	0	1	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
6.	ใช้มือทั้ง2 ดึงชายเสื้อลงมาให้เรียบร้อย	0	0	0	1	1	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	ค่าเฉลี่ย	0	0	0	1	1.6	2.5	3.1	4	4	4	4	4	4	4	4
	ค่าเฉลี่ยภาพรวม	0			3.35											

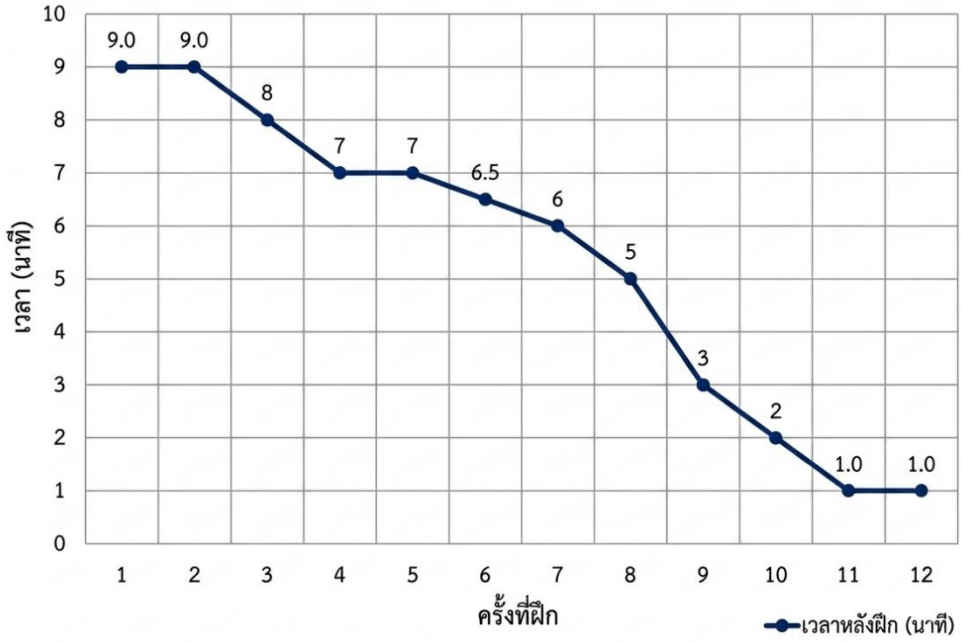
จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสามารถของทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติกในระหว่างการสอนโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาของนักเรียนออทิสติกมีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาและหลังจากการสอนโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตานั้น นักเรียนมีระดับความสามารถของทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยสามารถทำได้ด้วยตนเอง โดยคะแนนเฉลี่ยก่อน การสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานและสื่อสนับสนุนทางสายตา ($\overline{x}$ = 0.00) , คะแนนเฉลี่ยระหว่างการสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา ($\overline{x}$ = 3.35) สรุปได้ว่านักเรียนออทิสติกมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง หลังจากได้รับการสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา

ตารางที่ 2 แสดงเวลาในการฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตาของนักเรียนออทิสติกในแต่ละครั้ง

ครั้ง	ก่อนฝึก (นาที)	หลังฝึก (นาที)	ความต่าง (นาที)	ร้อยละของการพัฒนา
1	10	9	1	10
2	10	9	1	10
3	10	8	2	20
4	10	7	3	30

ครั้ง	ก่อนฝึก (นาที)	หลังฝึก (นาที)	ความต่าง (นาที)	ร้อยละของการพัฒนา
5	10	7	3	30
6	10	6.5	3.5	35
7	10	6	4	40
8	10	5	5	50
9	10	3	7	70
10	10	2	8	80
11	10	1	9	90
12	10	1	9	90

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนใช้เวลาในการฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา ในแต่ละครั้งลดลง จนสามารถสวมใส่เสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง และก่อนฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา นั้น นักเรียนใช้เวลาในการสวมเสื้อยืดคอกลม 10 นาที และหลังจากฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา นั้น นักเรียนใช้เวลาในการสวมเสื้อยืดคอกลม 1 นาที ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาร้อยละ 90

งนักเรียนออทิสติก จำแนกรายครังการฝึก (ครังที 1-12)

การอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการสวมเสื้อยืดคอกลมของนักเรียนออทิสติก โดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง นักเรียนออทิสติกมีความสามารถในการสวมเสื้อยืดคอกลมพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากใช้สื่อภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา โดยเริ่มจากที่ต้องได้รับการช่วยเหลือในทุกขั้นตอนจนสามารถสวม

เสื้อยืดได้ด้วยตนเองครบทุกขั้นตอนในช่วงท้ายของการฝึก ใช้เวลาน้อยลงกว่าก่อนการฝึกอย่างชัดเจน และมีความถูกต้อง รวดเร็ว คล่องแคล่วมากขึ้น

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์งานของขั้นตอนในการสวมเสื้อยืดคอกลม โดยได้ทำการแบ่งขั้นตอนงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ในการฝึกแต่ละขั้นตอนจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น รวมถึงสามารถปฏิบัติงานหรือเกิดทักษะในกิจกรรมนั้นได้สำเร็จ และในการสอนแต่ละครั้งจะมีการสอนย้ำ ซ้ำทวน อยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนเกิดความชำนาญ ทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง และสามารถทำกิจกรรมสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง และเป็นไปตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำของ สกินเนอร (Skinner, 1953) ที่มีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พัฒนาทักษะที่จำเป็น รวมถึงความสามารถในการช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวัน ที่เน้นการปรับพฤติกรรมผ่านการเสริมแรง (Reinforcement) และการจัดการสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญขวัญ ศรีพันธ์ชาติ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลการใช้ชุดฝกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนออทิสติกด้วยหลักการวิเคราะห์งาน พบว่าการใช้ชุดฝึกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนออทิสติกด้วยหลักการวิเคราะห์งานสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้ดีขึ้น โดยกิจกรรมชุดฝึกปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นขั้นตอนที่ง่ายต่อการปฏิบัติ

นอกจากนี้ทุกครั้งที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรม ผู้วิจัยมีการวางเงื่อนไข บอกกติกา บอกขั้นตอน และให้แรงเสริมทางบวก ซึ่งเป็นขนมที่นักเรียนชอบทันทีที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดี การให้แรงเสริมนี้ถือเป็นวิธีการให้แรงเสริมทางบวก ที่ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมมากขึ้น และถือว่าเป็นแรงเสริมที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และงานวิจัยของ Bryan & Gast (2000) ที่ยืนยันว่าการใช้ Task Analysis เป็นเครื่องมือสำคัญในการสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองแก่เด็กออทิสติก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้สื่อสนับสนุน การเรียนรู้ผ่านการมอง เป็นรูปภาพการปฏิบัติการสวมเสื้อยืดคอกลมมาใช้เป็นสื่อให้นักเรียนเข้าใจในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น (เจริญขวัญ ศรีพันธ์ชาติ, 2566) การเรียนรู้ผ่านการมองเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนการคิด โครงสร้างความคิดในสมองของบุคคลอันเนื่องมาจากการรับรู้ทางสายตาหรือจากการมองเห็นการเรียนรู้ของบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่เกิดจากการจำ เช่น ของจริง ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ป้ายโฆษณา โลโก้ โดยการมองและสร้างภาพในสมอง เชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เคยเรียนรู้มา (สมพร หวานเสร็จ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญขวัญ ศรีพันธชาติ และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หนังสือภาพเพื่อฝกทักษะช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมสเปกตรัม ผลการศึกษาพบว่าหนังสือภาพฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ และสามารถนำไปพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจกรรมประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมสเปกตรัมได้

อนึ่ง ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hodgdon (1995) พบว่า การใช้ Visual Supports ช่วยให้นักเรียนออทิสติกเข้าใจลำดับกิจกรรมและสามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพัฒนาทักษะการสวมเสื้อคอกลมของนักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง มีพัฒนาการที่สูงขึ้น หลังจากการสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา และผลงานวิจัยเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ ที่พบว่าการใช้ Task Analysis และ Visual Supports ช่วยให้นักเรียนออทิสติกพัฒนาความสามารถในการแต่งกายได้จริงหลังจากการสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา พบว่า นักเรียนออทิสติกมีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมเชิงบวก คือ สามารถนั่งรอคอย ทำตามคำสั่ง และปฏิบัติกิจกรรมการแต่งกายได้อย่างมีสมาธิมากขึ้น ลดพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือการกระตุ้นตนเองในระหว่างกิจกรรมลง นอกจากนี้ยังแสดงออกถึงความร่วมมือกับครูผู้สอน เช่น การมอง การฟัง การปฏิบัติตามคำแนะนำ และการตอบสนองต่อการเสริมแรงได้ดียิ่งขึ้น ผลดังกล่าวที่เกิดขึ้น เพราะการจัดกิจกรรมที่มีโครงสร้างชัดเจน การใช้สื่อภาพ และการแบ่งขั้นตอนย่อย ๆ ทำให้

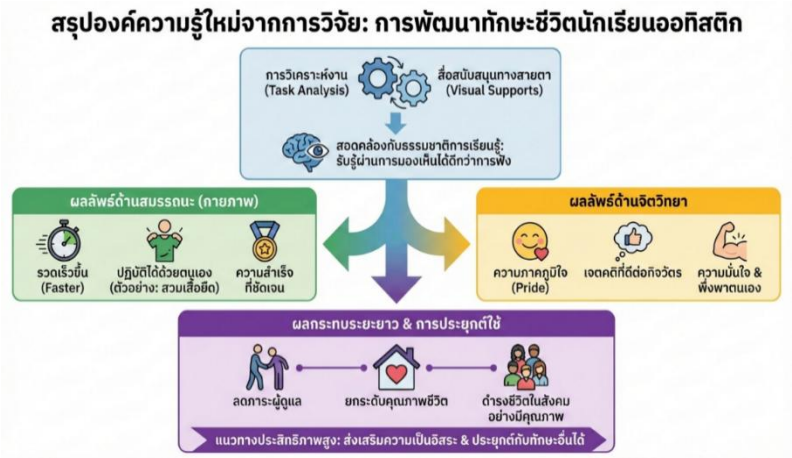
นักเรียนเข้าใจสิ่งที่ต้องทำและสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรต่อไป ซึ่งช่วยลดความกังวลและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขณะเดียวกันการเสริมแรงทางบวก เช่น คำชม หรือรางวัล ขนม จะทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและมีความร่วมมือมากขึ้น การได้รับประสบการณ์ที่ซ้ำ ๆ ในรูปแบบที่เป็นระบบยังส่งเสริมการสร้างวินัยและการควบคุมพฤติกรรมตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด Behavior Modification (Skinner, 1953) ที่เน้นการปรับพฤติกรรมโดยอาศัยการเสริมแรง ทฤษฎี Structured Teaching (TEACCH Program) ของ Schopler, 1995) ที่เน้นการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมให้มีโครงสร้างชัดเจนเพื่อช่วยลดปัญหาพฤติกรรม ทฤษฎี Social Learning Theory ของ Bandura, (1977) ที่ชี้ว่าการสังเกต การเลียนแบบ และการได้รับแรงเสริม ส่งผลต่อพฤติกรรมและความร่วมมือของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mesibov, Shea & Schopler (1995) พบว่าการจัดโครงสร้างกิจกรรม (Structured Teaching) สามารถช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเพิ่มความร่วมมือของนักเรียนออทิสติกได้ งานวิจัยของ Koegel, Koegel & McNerney (2001) แสดงให้เห็นว่าการใช้การเสริมแรงเชิงบวกช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมและลดพฤติกรรมซ้ำ ๆ ในเด็กออทิสติก และงานวิจัยของ Hume, Loftin & Lantz (2009) ยืนยันว่าการใช้สื่อสนับสนุนทางสายตาช่วยให้นักเรียนออทิสติกสามารถปรับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความร่วมมือมากขึ้น

บทสรุป

นักเรียนออทิสติก หน่วยบริการอำเภอเกาะคา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อภาพฝึกการสวมเสื้อยืดคอกลมโดยใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการสวมเสื้อยืดคอกลมพัฒนาการที่สูงขึ้น โดยนักเรียนออทิสติกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และมีพัฒนาการด้านการสวมเสื้อยืดคอกลมที่ดีขึ้นจนสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังพบว่านักเรียนออทิสติก มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมเชิงบวก คือ สามารถนั่งรอคอย ทำตามคำสั่ง และปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีสมาธิมากขึ้น ลดพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือการกระตุ้นตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียนออทิสติก เนื่องจากสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติกที่รับรู้ข้อมูลผ่านการมองเห็นได้ดีกว่าการฟัง สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่ชัดเจนทั้งในด้านสมรรถนะ โดยนักเรียนสามารถสวมเสื้อยืดคอกลมได้รวดเร็วขึ้นจนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และในด้านจิตวิทยาพบว่านักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง สร้างเจตคติที่ดีต่อการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งข้อค้นพบนี้สะท้อนว่านวัตกรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะทางกายภาพ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นใจและการพึ่งพาตนเอง เพื่อลดภาระของผู้ดูแล ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนออทิสติกให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การใช้การวิเคราะห์งานร่วมกับสื่อสนับสนุนทางสายตา จึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของนักเรียนออทิสติก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทักษะชีวิตประจำวันอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อจำกัดของงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 1 คน ซึ่งมีความเหมาะสมในบริบทของการจัดการศึกษาพิเศษแบบรายบุคคล (IIP) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้เป็นผลเฉพาะบุคคล อาจไม่สามารถนำไปสรุปอ้างอิงกับนักเรียนออทิสติกทุกคนได้ เนื่องจากนักเรียนออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านระดับอาการ ข้อจำกัดทางร่างกาย ความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก-มัดใหญ่ และระดับความสามารถในการสื่อสาร ดังนั้น การนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียน ออทิสติกคนอื่น ๆ ควรคำนึงถึงบริบทและลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ ทำได้ด้วยตนเองมากขึ้น ลดการพึ่งพาจากผู้อื่น และสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ (นักเรียน มีเวลาลดลงและพฤติกรรมความร่วมมือดีขึ้นอย่างชัดเจน) ควรประยุกต์ใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งานและสื่อสนับสนุนทางสายตาในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การใส่รองเท้า การแต่งกาย หรือการดำรงชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนออทิสติก และผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมฝึกฝนที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมความต่อเนื่องในการเรียนรู้และทำให้นักเรียนสามารถแต่งกายได้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การแปรงฟัน การล้างมือ ฯลฯ เป็นต้น โดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมอื่น ๆ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้สื่อภาพฝึกการแต่งกายโดยใช้การวิเคราะห์งาน และสื่อสนับสนุนทางสายตากับนักเรียนที่ความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทอื่น ๆ

2.3 ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัย เพื่อครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและให้เกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ. (2561). การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมด้วยหลักการวิเคราะห์งาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 11*(1), 113–123.

เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ. (2566). การส่งเสริมให้เด็กออทิสติกฝึกกิจวัตรประจำวัน. *วารสารครุศาสตร์สาร, 17*(1), 72–82.

เจริญขวัญ ศรีพันธุ์ชาติ และคณะ. (2567). การใช้หนังสือภาพเพื่อฝึกทักษะช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมสเปกตรัม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 17*(1), 118–129.

ปรุงฉัตร จุทัยรัตน์. (2566). *ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยเชนต์จอห์น).

ปุรินทร์ นิติธรรมานุสรณ์. (2562). *การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกโดยการใช้เกมกระดานร่วมกับการชี้แนะ* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สมพร หวานเสร็จ. (2552). *การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง*. โรงพิมพ์คลังนานาธรรม.

กลวิธีทางวรรณศิลป์ การศึกษาภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง “พระสี่เสาร์กลอนสวด”

LITERARY TECHNIQUES STUDY FIGURES OF SPEECH IN “PHRASISAOKLONSUAT”

ธนพจน์ ผ่องใส
Thanapoj Pongsai
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
Corresponding Author’s Email: 6503030030@rumail.ru.ac.th
Received: 2026-02-26; Revised: 2026-03-17; Accepted: 2026-03-21

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ ด้านการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด ฉบับกรมศิลปากร ตีพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2547 และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ภาพพจน์ของ กุหลาบ มัลลิกะมาส ซึ่งมีภาพพจน์จำนวน 11 ชนิด ผลการวิเคราะห์พบว่าวรรณกรรมเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด มีการใช้ภาพพจน์จำนวน 6 ชนิด ได้แก่ (1) อุปมาอุปไมย (2) อุปลักษณ์ (3) การกล่าวเกินจริง (4) การกล่าวเท้าความ (5) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (6) การกล่าวเย้ยกล่าวประชด

ภาพพจน์ที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเกินจริง ส่วนภาพพจน์ที่พบน้อยที่สุดคือ การกล่าวเย้ยกล่าวประชด กลวิธีทางวรรณศิลป์ดังกล่าวสอดคล้องกับ ความเชื่อทางพุทธศาสนาเรื่องบุพกรรม และการบำเพ็ญพุทธการกธรรมของพระโพธิสัตว์ที่ปรากฏในเรื่อง และสามารถนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับวรรณกรรมประเภทกลอนสวดเรื่องอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: ภาพพจน์, พระสี่เสาร์กลอนสวด, กลอนสวด

Abstract

This article aims to study figures of speech in “PhasisaoKlonsuat”. The study procedure used was surveying the document in various source using the analytical criterions belonging to the Kulap Mallikamas. The result was as follow: The 6 types of figures of speech were found in “PhasisaoKlonsuat” i.e. (1) simile (2) metaphor (3) hyperbole (4) allusion (5) rhetoric question (6) irony. While the hyperbole was found in the biggest number and irony was found in the smallest number.

Keywords: Figures of Speech, PhasisaoKlonsuat, Klonsuat

บทนำ

กลอนสวดเป็นประเภทการเขียนวรรณกรรมรูปแบบหนึ่ง บ้างก็เรียก*“วรรณกรรมคำกาพย์”* เช่น พระเทวันคำกาพย์ เพราะใช้คำประพันธ์ประเภทกาพย์ ในการแต่ง ดังคำอธิบายว่า กลอนสวด คือ กลอนที่แต่งขึ้นเพื่อใช้สวดอ่าน แต่งโดยใช้กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2499) ในระยะแรกกลอนสวดมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ชาดกต่าง ๆ หรือแต่งเลียนแบบชาดกโดยนำเนื้อเรื่องมาจากนิทานพื้นบ้านและตำนาน อย่างไรก็ตามโครงเรื่องของกลอนสวดมีลักษณะร่วมกันจนเป็นแบบบฉบับแนวคิดที่เสนอมีลักษณะคล้าย ๆ กันคือแนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรม (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2530) เป็นต้น

ที่มาของเรื่อง *“พระสี่เสาร์กลอนสวด”* มีต้นเค้ามาจากเรื่อง *“สิโสรชาดก”* ซึ่งเป็นหนึ่งในเรื่องชาดกลำดับที่ 44 ในปัญญาสชาดก ซึ่งเป็นชาดกนอกนิบาต มีข้อสันนิษฐานว่า *“ปัญญาสชาดก”* แต่งขึ้นโดยพระภิกษุชาวเชียงใหม่เมื่อราว พ.ศ. 2000-2200 (กรมศิลปากร, 2541) แต่ในการศึกษาของ นิยะดา สาริกภูติ (2524) พบว่า ปัญญาสชาดกควรแต่งก่อน พ.ศ. 1808 เพราะจากหลักฐานที่เป็นศิลาจารึกซึ่งจารึกเมื่อ พ.ศ. 1808 มีเนื้อความพาดพิงถึงเรื่องพระเจ้าสุภมิตต ในสุภมิตตชาดก และมีข้อสันนิษฐานว่าผู้แต่งน่าจะเป็นชาวหริภุญไชย (หรือลำพูนในปัจจุบัน) เพราะ พ.ศ. 1808 เมืองเชียงใหม่ยังไม่ได้สร้าง

ความแพร่หลายและความนิยม จากการศึกษาของ นิยะดา สาริกภูติ (2524 : 145-244) พบว่า พระสี่เสาร์กลอนสวด มีที่มาจาก ปัญญาสชาดก โดยมีทั้งได้รับมาโดยตรง ดังนี้ วรรณกรรมที่ปรากฏหลักฐานว่ามาจากปัญญาสชาดก คือ พระสี่เสาร์คำกาพย์ สำนวนที่ 2 และวรรณกรรมที่สันนิษฐานว่ามาจากปัญญาสชาดก คือ พระสี่เสาร์คำกาพย์ สำนวนที่ 1 และได้รับมาโดยอ้อม คือสันนิษฐานว่ามาจากปัญญาสชาดกผ่านทางมุขปาฐะ คือ พระสี่เสาร์กลอนอ่าน ซึ่งความนิยมในการอ่านหนังสือสวด สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 การสวดหนังสือเริ่มไม่ได้รับความนิยม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2499) และจากการศึกษาของ อาภร ไมตรีโสภณ (2531) พบว่า หมื่นพรหมสมพัตสร (นายมี) กวีในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้นำเรื่องราวของพระสี่เสาร์ซึ่งได้รับความทุกข์ยากในคราวเคราะห์ มาเปรียบเทียบกับความทุกข์ของท่านที่เกิดจากการไม่ได้เชยชมนางที่รัก ดังบทรำพันไว้ในนิราศเดือน ดังนี้

“พี่เปนทุกข์ทุกเดือนเหมือนจะม้วย *ใครจะช่วยทุกข์ได้ไม่ประจักษ์*
ให้คับแค้นวิญญานักหนานัก *จนสุดรักสุดฤทธิ์จะคิดการ*
ให้สุดแค้นแสนวิตกในอกพี่ *เหมือนพระสี่เสาร์กระษัตริย์พลัดสถาน*
พระเสาร์ทับชัณษาอยู่ช้านาน *พระภูบาลเปนบ้าเข้าป่าไป*
ถึงกระนั้นพระองค์ก็คงหาย *กลับสบายคืนมาภาราได้*
แต่ทุกข์พี่นี้ยิ่งกว่านั้นไป *ทำกะไรจะได้ชื่นทุกคืนวัน”*

(นิราศเดือน, 2466)

ดังจะเห็นได้ว่า *“พระสี่เสาร์กลอนสวด”* เป็นที่นิยมและมีความแพร่หลายมาตั้งแต่ก่อนหน้าจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และในเนื้อหาก็กล่าวถึงเรื่องบุพกรรมที่ส่งผลให้ตัวละครอันได้ชื่อว่าเป็นพระโพธิสัตว์ที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในกาลข้างหน้า ก็หนีไม่พ้นซึ่งบุพกรรมที่ได้เคยกระทำมา ยังซึ่งอนุสติให้พุทธศาสนิกชนได้พึงระลึก

เรื่องย่อ พระสี่เสาร์กลอนสวด มีดังนี้ ณ เมืองอนันตนคร มีกษัตริย์องค์หนึ่งนามว่าท้าวสุนทราชปกครองกับนางนพรัตน์ นางนพรัตน์ให้ประสูติพระโอรสพระองค์หนึ่ง นามว่าพระสี่เสาร์ ครั้นอายุได้ 16 ชันษา ท้าวสุนทราชจึงอภิเษกพระสี่เสาร์กับนางอนันตเทวีและยกราชสมบัติให้พระสี่เสาร์สืบต่อไป

อยู่มาวันหนึ่งพระสี่เสาร์ทรงสุบินว่ายอดปราสาทหักพังลงมา จึงให้โหรทำนายความฝัน โหรจึงทูลว่าพระสี่เสาร์จะมีเคราะห์หนัก ต้องทำการบูชาพระเสาร์เพื่อสะเดาะเคราะห์ แต่พระสี่เสาร์กลับไม่เชื่อเพราะ

ทะนงตนว่าเป็นผู้มีฤทธิ์มาก จนคราวเคราะห์มาถึงพระสี่เสาร์เกิดเสียพระจริตลุกขึ้นไล่ฟันคนทั้งปราสาท และขึ้นควบม้าวิเศษเหาะออกจากเมืองไป ด้วยเคราะห์กรรมทำให้ม้าที่พระสี่เสาร์ทรงมาก็สิ้นฤทธิ์ลงที่กลางป่า

ครั้นพระสี่เสาร์ดำเนินไปถึงที่ทุ่งนาเครื่องทรงของพระองค์ก็กลับกลายเป็นสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากเคราะห์กรรม คือ มงกุฎกลายเป็นกระบาย พระขรรค์กลายเป็นเคียว ม้าทรงกลายเป็นโค ของเหล่านั้นที่กลายเป็นสิ่งต่าง ๆ ก็ถูกช่วงชิงไปและถูกทำร้ายจนสาหัสด้วยเพราะถูกเข้าใจผิด

ครั้นไปขอตายายชาวไร่คู่หนึ่งนอนพักค้างแรม รุ่งเช้าตายายค้นหาเมล็ดถั่วเมล็ดงาเพื่อไปปลูกแต่ไม่พบจึงไปค้นดูที่ตัวพระสี่เสาร์ ด้วยผลจากเคราะห์กรรมจึงบันดาลให้แก้วแหวนกลายเป็นเมล็ดถั่วเมล็ดงา ตายายเห็นดังนั้นจึงทุบตีทำร้ายและขับไล่พระสี่เสาร์

พระสี่เสาร์ดำเนินมาด้วยความเจ็บปวดมาจนถึงวัดแห่งหนึ่ง ได้เณรน้อยรูปหนึ่งช่วยเอาไว้ พระสี่เสาร์มีใจจะออกบวช จึงหาผ้ามาย้อมเป็นจีวรด้วยการย้อมกรัก ตอนนั้นเองมีชายคนหนึ่งถูกลักวัวมาเห็นด้วยเคราะห์กรรมก็บันดาลให้ผ้าที่ย้อมกลายเป็นหนังวัว น้ำต้มกรักก็กลายเป็นเลือดและเนื้อ ชายผู้นั้นมาเห็นเข้า จึงเข้าทุบทำร้ายพระสี่เสาร์ พระสงฆ์เห็นดังนั้นจึงขอให้ออกจากวัดไปเสีย

จนกระทั่งพระสี่เสาร์เดินทางไปถึงเมืองกินนุวัตพบกับนางสุทัตต์ด้วยแรงบุพเพสันนิวาสทำให้ทั้งสองได้ครองคู่กันจนนางสุทัตต์ให้ประสูติโอรสนามว่า สุทัตศรี ท้าวกินนุวัตทราบเรื่องจึงโกรธแก่พระสี่เสาร์เป็นอย่างมากยิ่งจึงจะลงโทษแต่นางสุทัตต์ไปอ้อนวอนขอพระมารดาทูลขออภัยแก่พระสี่เสาร์

เมื่อเวลาผ่านไปจนพ้นคราวเคราะห์ความจริงทั้งหมดจึงปรากฏ สิ่งของต่าง ๆ ก็กลับคืนและพระสี่เสาร์ก็ได้กลับไปครองเมืองอนันตนครดังเดิม

การดำเนินเรื่องให้เป็นไปอย่างน่าสนใจและน่าติดตามนั้นเลี่ยงมิได้จะต้องใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในการแต่งวรรณกรรมคือการเลือกใช้คำและใช้ภาษาอย่างบรรจงตั้งใจ เพราะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมหรือวรรณคดีนั้น ไม่เหมือนภาษาทั่วไป ต้องมีการแต่งประดับถ้อยคำให้บรรเจิดเพริศพริ้ง มีการสรรคำเพื่อให้กระทบอารมณ์ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549) ดังนั้น การใช้ภาษาเพื่อก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจในงานวรรณกรรมจึงจำเป็นต้องมีการปรุงแต่งภาษาให้เกิดความงามตั้งแต่ระดับเสียงระดับคำไปจนถึงระดับความ

ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมเรื่อง *พระสี่เสาร์กลอนสวด* เป็นที่สะท้อนภูมิปัญญา ความเชื่อ คติธรรม และค่านิยมของสังคมไทยโดยศิลปะการประพันธ์ที่มีความงดงาม โดยเฉพาะการใช้ภาพพจน์ซึ่งเป็นกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่ช่วยสร้างจินตภาพ ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และแนวคิดของผู้ประพันธ์ได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเนื้อหาและซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณกรรมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีการศึกษาการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่องนี้ค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ด้านการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏใน *พระสี่เสาร์กลอนสวด* เพื่อวิเคราะห์รูปแบบ ลักษณะ และบทบาทของภาพพจน์ที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ในการดำเนินเรื่องและการสื่อสารคติธรรม ผลการศึกษาจะช่วยขยายองค์ความรู้ด้านวรรณคดีไทยและวรรณศิลป์ เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรม อีกทั้งยังเป็นข้อมูลทางวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย การวิจัยด้านวรรณกรรม และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงคุณค่าและสืบทอดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ด้านการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด ฉบับตีพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร พ.ศ. 2547

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ด้านการใช้ภาพพจน์ในเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาภาพพจน์ของ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2562) ที่นิยามว่า ภาพพจน์คือถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างใช้โวหาร ไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้โดยมีเจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความเข้าใจ และต่อความรู้สึกยิ่งขึ้นกว่าการใช้ถ้อยคำบอกเล่าตามธรรมดา มีภาพพจน์จำนวน 11 ชนิด ดังนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile)
2. อุปลักษณ์ (Metaphor)
3. บุคลาธิษฐาน (Personification)
4. สัญญลักขณ์ (Symbol)
5. การกล่าวถึงความขัดแย้งคู่ขนานกัน (Paradox)
6. การกล่าวเกินจริง (Hyperbole)
7. การกล่าวน้อยคำแต่กินใจความกว้างขวาง (Understatement)
8. การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric question)
9. การกล่าวเย้ยกล่าวประชด (Irony)
10. การกล่าวเท้าความ (Allusion)
11. การเรียบเรียงข้อความที่มีเสียงสัมผัส

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด ผู้วิจัยจะศึกษาจากหนังสือเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด ฉบับกรมศิลปากร พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2547 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การใช้ภาพพจน์ของ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2562) และใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด พบการใช้ภาพพจน์จำนวน 6 ชนิด ดังนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile) เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง มีคำแสดงความหมายว่า *เหมือน* คำใดคำหนึ่งปรากฏอยู่ (เปรียบเหมือน) มีปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมย ในการบรรยายฉากในท้องพระโรง ดังนี้

[14] ๏ นักสนมชาววัง สาวสาวสะพรั่ง นั่งเฝ้าสลอน
เหมือนดั่งดารา ห้อมล้อมจันทร เห็นงามบวร ดุจท้าวโกสีย์

(กรมศิลปากร, 2547 : 14)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า *“เหมือนดั่ง”“ดุจ”* เปรียบให้เห็นภาพนางสนมที่นั่งเฝ้าท้าวสุนทราว่าเหมือนกับดวงดาวที่ห้อมล้อมดวงจันทร์ ซึ่งในวรรคที่ว่า *“เห็นงามบวร ดุจท้าวโกสีย์”* คือเปรียบเทียบท้าวสุนทราชว่างามเหมือนกับพระอินทร์ จากการศึกษาการใช้ภาพพจน์ของ วุฒิชัย ศรีจรูญ (2562) พบว่า กลอนบทละครในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมักเปรียบเทียบความงามตัวละครชายกับเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น พระนารายณ์พระอิศวร พระพรหม พระอินทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมย ในการบรรยายความงามของนางสุทัตต์ ดังนี้

272 ๏ รูปทรงอย่างเขียน นิ้วดั่งลำเทียน วาดเขียนบ่ปาน
เอวองค์ทรงสวัสดิ์ กำดัดนงพาล ปลูกปลื้มสงสาร ด้วยความเสนหา

(กรมศิลปากร, 2547 : 36)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า *“อย่าง” “ดั่ง”* เปรียบว่า นางสุทัตต์มีรูปทรงรูปร่างของนางเหมือนกับวาดเขียนขึ้นมา นิ้วของนางก็เรียวอ่อนเหมือนลำเทียน เป็นการเปรียบความงามด้วยของที่มีคุณลักษณะอันกล่าวได้ว่างามตามขนบในการแต่งบทชมโฉม โดยกวีมีวิธีการกล่าวชมทั้งให้ภาพรวมของความงามและให้ภาพความงามทีละส่วนอย่างละเอียดลออ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549 : 79) อีกทั้งปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมย ในตอนที่พระสี่เสาร์ชื่นชมเสียงของนางสุทัตต์ดังนี้

709 ๏ โนรีร่ำร้อง ดุจหนึ่งเสียงน้อง เมื่อจำนรรจา
พระทองตรัสชม ภิรมย์หรรษา สัพยอกกัลยา ชี้ชมพนมวัน

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า *“ดุจ”* เปรียบว่าเสียงของนางสุทัตต์เหนือนเสียงนกโนรียามนางพูดเจรจา และหากพิจารณาให้ลึกลงไปอีกนั้นนกโนรีเป็นนกที่มีสีสันสวยงาม จึงเป็นการชมโฉมนางสุทัตต์ได้ด้วย ซึ่งในการชมโฉมกวีก็มักจะเปรียบคุณลักษณะตัวละครกับธรรมชาติรอบตัวที่พบเห็น ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมย ในการบรรยายฉากงานพระเมรุของท้าวกินนุวัต ดังนี้

813 ๏ เมรุแก้วเมรุทอง เห็นงามเรืองรอง เป็นช่องเป็นชั้น
แสงแก้วส่องสว่าง ดุจดังแสงจันทร์ ราชวัติฉัตรกั้น ย่อมแก้วรจนา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า *“ดุจดัง”* เปรียบว่าพระเมรุส่องสว่างเรืองรองเหมือนกับแสงสว่างของดวงจันทร์

การใช้วรรณศิลป์ตามแบบขนบนั้นหาใช่สิ่งผิด หากแต่เป็นการเคารพครูและแสดงความสามารถของกวีว่าสามารถแต่งให้ได้งามตามขนบที่เป็นแบบฉบับได้หรือไม่ การสืบทอดขนบวรรณศิลป์เป็นธรรมเนียมนิยมที่รับถือปฏิบัติกันโดยปกติ แต่หากกวีรุ่นหลังมุ่งเลียนแบบขนบวรรณศิลป์ โดยมิได้ปรับเปรียบหรือสร้างใหม่ถ้อยคำหรือโวหารที่ใช้ตามขนบเดิมทุกประการนั้นจะ “แห้งแล้ง” (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549)

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) เปรียบสิ่งหนึ่ง *เป็น* อีกสิ่งหนึ่ง คำที่แสดงว่าเหมือนนั้นไม่มีปรากฏอยู่ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบโดยตรงว่า สิ่งหนึ่ง *เป็น* อีกสิ่งหนึ่ง (เปรียบเป็น) มีปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ ในตอนที่พระสี่เสาร์กำลังจะถึงคราวเคราะห์ ดังนี้

53 ๏ ว่ากายนั้นสั่น หฤทัยไหวหวั่น สั่นคือตีปลา
เหตุอันหนึ่งนั้น ทรงธรรม์ราชา เศร้าหมองโรยรา เป็นน่าบัดศรี

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์โดยใช้คำว่า *“คือ”* เปรียบอาการตัวสั่นว่าเหมือนอาการของปลาที่ถูกตีเป็นการนำเอาคุณลักษณะที่มีร่วมกันมาเปรียบเทียบ นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ ปรากฏในตอนที่พระสี่เสาร์ทรงโกรธแกโหร ดังนี้

63 ๏ เมื่อนั้นภูวไนย กริ้วโกรธคือไฟ แกโหรมากมี
เอาเท็จมาทาย กล่าวร้ายบัดศรี ให้กูชุรี พระเสาร์ด้วยรา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบโดยใช้คำว่า *“คือ”* เปรียบความรู้สึกโกรธว่าเป็นไฟ ซึ่งมีคุณสมบัติร่วมกันคือความรู้สึกร้อนของอารมณ์และความร้อนของไฟ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้สามารถเผาทำลายสิ่งของได้ โดยไฟสามารถเผาไหม้สิ่งซึ่งเป็นรูปธรรม เช่น ไม้ ส่วนความโกรธสามารถเผาสิ่งซึ่งเป็นนามธรรม เช่น ชีวิตของผู้อื่น อีกทั้งปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ ในตอนที่ท้าวกินนุวัตทรงโกรธแก่พระสี่เสาร์ ดังนี้

466 ๏ สมเด็จพระภูมี ฟังทาสีทูลมั่นคง
เนตรแดง<u>คือ</u>สุริยง ท้าวเธอทรงพระโกรธา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์โดยใช้คำว่า *“คือ”* เปรียบดวงตาที่มีสีแดงว่าเป็นดวงอาทิตย์ ซึ่งคุณสมบัติคือมีความร้อน ใช้เปรียบเทียบว่าเป็นความโกรธย่อมได้ ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ ในตอนที่ท้าวกินนุวัตโกรธแก่พระสี่เสาร์ ดังนี้

499 ๏ ท้าวกินนุวัต แลเห็นกระษัตริย์ ทำอหังการ์
เธอโกรธฮึดฮือ <u>คือ</u>ดังไฟฟ้า จองหองนักหนา มึงมาแต่ไหน

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์โดยใช้คำว่า *“คือ”* เปรียบความโกรธว่าเป็นไฟฟ้าหรือสายฟ้า ซึ่งมีคุณสมบัติคือมีความร้อนและมีพลังทำลายล้างได้เช่นกัน

การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในวรรณกรรมไทยเรื่องต่าง ๆ มีปรากฏใช้จำนวนมาก เพื่อขยายจินตภาพให้แจ้งชัด หรือเปรียบเทียบความคิดบางประการให้ลึกซึ้งขึ้น (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549) ในที่นี้เป็นการนำเอาความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งนามธรรมมาเปรียบเทียบให้เห็นเป็นสิ่งรูปธรรมนั่นเอง

3. การกล่าวเกินจริง (Hyperbole) มีความมุ่งหมายให้กระทบอารมณ์ ไม่ได้เพ่งเล็งข้อเท็จจริง มีปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง ในตอนที่เจ้าเมืองต่าง ๆ มาเข้าเฝ้าพระสี่เสาร์ ดังนี้

46 ๏ เฝ้าแล้วเสด็จไป หัวเพชรนั้นไซร้ ที่ร่วงตกลง
นายโรงกวาดได้ เก็บไว้โดยจง ดั่งดาวเยียรยง วันละเจ็ดพันทะนาน
47 ๏ ไม่เป็นของหลวง นายโรงตักตวง ออกขายทุกวัน
สมเด็จสี่เสาร์ อยู่ในทรงธรรม์ ให้ทานอนันต์ แก่ราษฎร์ประชา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง คือกล่าวเปรียบเทียบปริมาณของเพชรที่มีมากเหมือนดวงดาว ซึ่งก่อให้เกิดจินตภาพทั้งด้านให้ข้อมูลปริมาณและวับวาวของเพชร และแสดงให้เห็นถึงการทำทานของพระสี่เสาร์โดยใช้คำว่า *“อนันต์”* เพื่อสื่อว่าให้ทานอย่างมากจนไม่อาจคณนา

ในการเปรียบเทียบว่าพระสี่เสาร์ทำทานมากเป็นอนันต์ สอดคล้องคติความเชื่อเรื่องการทำทานของพระโพธิสัตว์ที่ต้องบำเพ็ญพุทธการกธรรม ในที่นี้คือการทำทานบารมี โดยมีการกล่าวเปรียบเทียบถึงการทำทานบารมีของพระโพธิสัตว์ ว่า “หม้อที่เต็มด้วยน้ำซึ่งผู้ใดผู้หนึ่งจับคว่ำลง น้ำย่อมไหลออกหมด ไม่ขังอยู่ในหม้อนั้น ฉันใด ท่านเห็นผู้ขอทั้งชั้นต่ำ ชั้นกลาง และชั้นสูงแล้ว จงให้ทานอย่าให้เหลือ ดุจหม้อน้ำที่เขาคว่ำลง ฉันนั้น” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 เล่ม 33)นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง ในตอนที่พระสี่เสาร์ถูกชาวนาทำร้าย ดังนี้

161 ๏ เมื่อนั้นจึ่งพระจอมไตร เจ็บปวดเหลือใจ
ท้าวไทแทบม้วยมรณา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง เพื่อแสดงอาการเจ็บปวดที่แทบจะสิ้นชีวิต ซึ่งการใช้ภาษาในรูปแบบนี้ มักใช้คำบอกอาการและมีคำขยายเพื่อบอกว่าตนรู้สึกมากเหลือเกินซึ่งตัวละครมิได้มีเจตนาจะเสแสร้งแกล้งทำ อีกทั้งปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง ในตอนชมความงามของนางสุทัตต์ ดังนี้

273 ๏ พระเกศพระกรรณ พระจุไรเจ้านั้น งามยิ่งเลขา
ชายใดเพ่งพิศ ต้องติดนัยนา ตรมตรอมอุรา ไม่วายตาดู

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริงในการบรรยายบทชมโฉมว่านางสุทัตต์มีความงามเกินกว่าวาดเขียนขึ้นมา ชายใดได้พบเจอย่อมเห็นภาพของนางอยู่ไม่รู้เลือน ไม่อาจละสายตาจากนางได้เลย การเปรียบความงามที่มากล้นเช่นนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นภาพตามอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง ในการบรรยายขบวนทัพ ดังนี้

622 ๏ ยกพลคลาเคลื่อน หนทางสามเดือน แต่ราชธานี
กองหน้าไปถึง เข้าในแดนบุรี กองหลังเสนี พึ่งจะยาตรา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง กล่าวบรรยายความยิ่งใหญ่ของหมู่พลากรที่เคลื่อนพลจากเมืองอนันตนครไปยังกรุงกินนุวัตโดยใช้เวลาสามเดือน และเมื่อกองหน้าไปถึงกองหลังเพิ่งจะได้ออกเดิน ความตรงนี้หาความจริงมิได้เลยที่กองทัพจะยาวได้ถึงเพียงนั้น การกล่าวเกินจริงดังนี้เป็นความต้องการที่จะแสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่ของกองทัพว่ามีเยอะอย่างเหลือเกิน

4. การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric question)

กล่าวได้ว่า เป็นกลวิธีทางวรรณศิลป์โดยใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ กล่าวขึ้นอย่างลอย ๆ โดยเน้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมบางอย่าง มากกว่าก่อให้เกิดความสงสัย มีปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ในตอนที่นางอนันตเทวีกล่าวคร่ำครวญถึงพระสี่เสาร์ ดังนี้

84 ๏ โอ้พระฤทธิไกร กรรมสิ่งใดมาตามทัน
จำจากพรากพลัดกัน เมียโศกศัลย์ไม่รู้วาย

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ความว่า *“โอ้! พระสี่เสาร์พระสวามีของน้อง อันเวรกรรมใดหนอช่างมาทำกัน ให้พระองค์พลัดพรากจากกัน”* กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์โดยให้นางอนันตเทวีกล่าวรำพึงรำพันกับตัวเองด้วยอารมณ์ที่โศกเศร้า ซึ่งเป็นการใช้คำถามที่มีวาทศิลป์ให้น้ำหนักมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้อ่านรู้สึกสงสารในตัวละครที่พลัดพรากจากกัน และก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจมากกว่าการใช้ภาษาบรรยายอย่างธรรมดา นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ในตอนที่พระสี่เสาร์หนีออกมาและหลงอยู่กลางป่าคนเดียว ดังนี้

90 ๏ โอ้กรรมกรรมสิ่งใด มาซัดให้เป็นดังนี้
จำให้ปิ่นธรณี มาพลัดพรากจากเวียงไชย

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ความว่า *“เวรกรรมมาชะรอยให้เราต้องพลัดพรากจากกันและต้องร้างไปจากเมือง”* กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ให้ตัวละครถามขึ้นมาอย่างลอย ๆ คล้ายรำพึงรำพันกับตัวเอง โดยการย้อนถามถึงโชคชะตาของตัวละครที่ต้องพรากจากกันจึงทำให้

ผู้อ่านอดไม่ได้ที่จะเกิดความรู้สึกเห็นใจในตัวละครขึ้นมา อีกทั้งปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว และไม่ต้องการคำตอบอีกในตอนที่พระสี่เสาร์ถูกตายายไล่ออกมาเลยจำต้องเดินทางคนเดียว ดังนี้

191 ๏ โอ้อกกูเอย ที่ไหนเล่าเลย จะมีชีวา
จะได้สิ่งใด เป็นเพื่อนอาตมา ที่นี้เห็นว่า จะม้วยบรรลัย

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ถอดความจากบทประพันธ์ดังกล่าว ความว่า *“โอ้! ตัวเราไฉนเลย ไปที่ไหนก็ถูกแต่เขาทำร้าย โดดเดี่ยวตัวคนเดียวไม่มีใคร เห็นทีเราคงจะมาตกตายเพียงลำพัง”* กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ให้ตัวละครกล่าวตัดพ้ออาลัยในโชคชะตาที่ตนต้องพบเจอแต่ความยากลำบาก ไปไหนก็ได้แต่ถูกคนทำร้ายมีแต่ความอาดูร ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ในตอนที่พระสี่เสาร์ทรงถูกนางกำนัลกล่าวว่าพระองค์ ดังนี้

443 ๏ นิจจาว่าตัวกู กูจะอยู่ไปกลใด
ควรฤๅอีสาวใช้ ด่าเปรียบได้มันนักหนา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้ว ถอดความจากบทประพันธ์ดังกล่าว ความว่า *“โถ! ตัวเราจะมีชีวิตอยู่ต่อไปทำไม ฝืนอยู่ไปให้สาวใช้ด่ากระทบกระเทียบเล่นเช่นนี้”* กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์โดยให้ตัวละครคือพระสี่เสาร์กล่าวถามในเชิงตัดพ้อ กลอนบทนี้กวีได้ขับเน้นอารมณ์ของตัวละครอย่างมาก

5. การกล่าวเย้ยกล่าวประชด (Irony หรือ Sarcasm) เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนด้วยการประชดประชันเยาะ ไปจนถึงแดกดัน และเหยียดหยามเป็นขั้นสุด แต่มิได้กล่าวตรง ๆ มีปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเย้ยกล่าวประชด ในตอนที่นางสุทัตต์กล่าวกับพระบิดาของนาง ดังนี้

575 ๏ นางฟังบิดา ห้ามว่าอย่าอย่า ไหว้ข้าว่าไร
ท้าวคนอัปรีย์ ฤทธีที่ไหน จะกลัวทำไม แก่คนขอทาน
576 ๏ กลัวไยเล่านา อับอายขายหน้า บิดาทุกประการ
ผูกคอลงไป สั่งให้ประหาร ฟันเสียอย่านาน ลับหูลับตา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเย้ยกล่าวประชด ซึ่งนางสุทัตต์ประชดพระบิดาของนางที่ไม่พึงใจต่อนางที่มีสามีเป็นคนทลิททกขอทาน ซึ่งจริงอยู่ที่เมื่อแรกพระสี่เสาร์มีเคราะห์ต้องมาเป็นคนยากแต่ต่อมาเมื่อพ้นเคราะห์และความจริงมีปรากฏเป็นตรงข้ามกับคำกล่าวทั้งหมด การกล่าวของนางสุทัตต์จึงเป็นการกล่าวประชดบิดาของนางนั่นเอง ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเย้ยกล่าวประชดในตอนที่พระสี่เสาร์ทรงถาม ท้าวกินนุวัต ดังนี้

679 ๏ สมเด็จพระเจ้า สี่เสาร์ผ่านเกล้า ได้ฟังพ่อตา
ข้าเจ้าทรพล เป็นคนทลิทา จักเลี้ยงธิดา ของท้าวอย่างไร
680 ๏ อาศัยร้ายตลาด ขอทานเป็นทาส ตามความเข็ญใจ
ท้าวกลัวขายหน้า โกรธาคือไฟ สั่งเขาเอาไป ทำโทษแทบตาย
681 ๏ นี่ได้ชนนี กับนางเทวี หาไม่ฉิบหาย
รอดอยู่ครั้งนี้ พันปีอับอาย จะฝากโฉมฉาย ใครจะตามใจ
682 ๏ เป็นท้าวเป็นพญา เหมือนท้าวเล่ารา งามหน้าท้าวไท

ข้าคนทลิทา จะว่าไปไย ฝากนางอรไท ไม่ควรนะท่านอา

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเย้ยประชดโดยพระสี่เสาร์กล่าวด้วยการด้อยค่าตัวเองว่าตนเป็นเพียงคนทลิททกขอทานมีแต่จะนำความอับอายขายหน้ามาสู่ราชา หามีความสามารถที่จะดูแลพระธิดาของท่านได้ ไม่ควรเลยที่ท่านจะฝากฝังนางไว้กับข้าผู้เป็นคนยาก เป็นการใช้ภาษากล่าวประชดประชันอย่างถึงที่สุด

การใช้ภาพพจน์การกล่าวเย้ยกล่าวประชดมีปรากฏใช้น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะการกล่าวประชดประชัน เป็นการกระทำจีกรรมอย่างหนึ่งจึงไม่มีการใช้ภาพพจน์นี้มากนัก

6. การกล่าวเท้าความ (Allusion) คือ เป็นการกล่าวอ้างถึง บุคคล สถานที่ เหตุการณ์สำคัญ ๆ เป็นที่รู้จักกันดีทั่วไป หรืออาจเท้าความถึงวรรณคดีเรื่องอื่น รวมทั้งสำนวน สุภาษิต คำพังเพยโดยในเรื่องปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเท้าความ ในตอนที่นางอนันตเทวีเกิดความโศกเศร้า ดังนี้

86 ๏ แต่นี้ไปเมือหน้า กินน้ำตาน่าแค้นเคือง
ท้าวไทไปจากเมือง พระบุญเรืองจะเป็นไฉน

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้การกล่าวเท้าความสำนวนว่า *“กินน้ำตา”* หมายความว่า ร้องไห้, เศร้าโศก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 129) ซึ่งกวีเลือกใช้ภาพพจน์การกล่าวเท้าความเพื่อเก็บความให้สั้นกระชับไม่ยืดยาว อีกทั้งยังสื่อความให้ผู้อ่านเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ทั้งยังปรากฏการใช้ภาพพจน์การกล่าวเท้าความ ในตอนที่สองตายายคุยกัน ดังนี้

177 ๏ ยังไม่ทันเห็นน้ำที่ไหน ตัดกระบอกคอนไป
อ้ายเฒ่าจังไรเหนื่อยเปล่า
178 ๏ ยังไม่เห็นกระรอกเลยอ้ายเฒ่า ก่งหน้าไม้เดา
ออกว่าจะเอากระรอกกิน

(กรมศิลปากร, 2547)

จากข้อมูลข้างต้นปรากฏการใช้การกล่าวเท้าความสำนวนว่า *“ไม่เห็นน้ำตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกก่งหน้า”* หมายความว่า ด่วนทำไปทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถึงเวลาอันสมควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการกระทำของตัวละครในเรื่องซึ่งสอดคล้องกับสุภาษิตที่นำมาใช้

การใช้ภาพพจน์การกล่าวเท้าความ ในความเห็นของ วิภา กงกะนันทน์ (2533) กล่าวว่าหากกวีปราศจากความรู้รอบตัวก็ไม่อาจจะใช้ภาพพจน์นี้ได้เลย ผู้วิจัยเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้ และยังมีการกล่าวอีกว่าผู้อ่านที่ปราศจากความรู้รอบตัวก็ไม่อาจจะเข้าใจการใช้ภาพพจน์นี้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่า กวีคงทราบดีว่าหากใช้ข้อความเปรียบเทียบที่ยากเกินไปผู้อ่านก็อาจจะไม่เข้าใจในสารที่ต้องการสื่อ จึงใช้บริบทรอบข้างมาประกอบเพื่อให้ผู้อ่านสามารถตีความจากข้อความนั้นได้

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ กลอนสวดในสมัยก่อนนั้นใช้สำหรับอ่าน การรับสารจึงใช้หูในการรับสาร ดังนั้นจึงต้องทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ในทันที เพราะต่างจากการอ่านที่สามารถหยุดอ่านเพื่อตีความได้นั้นเอง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ด้านการใช้ภาพพจน์ในเรื่อง พระสี่เสาร์กลอนสวด พบการใช้ภาพพจน์ 6 ภาพพจน์ ได้แก่ (1) อุปมาอุปไมย (2) อุปลักษณ์ (3) การกล่าวเกินจริง (4) การกล่าวเท้าความ

(5) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (6) การกล่าวเย้ยประชด ซึ่งภาพพจน์ที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเกินจริง ภาพพจน์ที่พบน้อยที่สุดคือ การกล่าวเย้ยกล่าวประชด

และมีการใช้ภาพพจน์โดยสอดแทรกหลักธรรมไว้ ดังนี้

1. อุปลักษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบความโกรธเป็นของร้อน โดยเปรียบกับ ไฟ ดวงอาทิตย์ สายฟ้า ซึ่งล้วนแต่เป็นของร้อน ซึ่งใน *“อาทิตตปริยายสูตร”* อันเป็นพระสูตรที่มีเนื้อหาแสดงถึงอินทรีย์ 5 หรือความรุ่มร้อนของจิตใจ ด้วยอำนาจของกิเลส อาทิตตปริยายสูตรจึงแสดงให้เห็นว่าความร้อนที่แท้จริงคือความร้อนจากภายใน ความสุขหรือความทุกข์จากกิเลสล้วนเป็นสิ่งไม่เที่ยง ไม่มีอะไรควรยึดถือ

2. การกล่าวเกินจริง ผู้วิจัยพบว่า การใช้ภาพพจน์กล่าวเกินจริง มักใช้บรรยายอาการและความรู้สึกของตัวละครโดยกล่าวบรรยายความรู้สึกเจ็บปวดที่มากเกินจนทนได้เป็นกลวิธีการนำเสนอให้ผู้อ่านรู้สึกยำเกรงต่อผลกรรมและเห็นซึ่งสัจธรรมของกฎแห่งกรรมที่ไม่มีใครจะหนีพ้น ชี้ให้เห็นว่าบุพกรรมเป็นสิ่งอจินไตยอยู่เหนือวิสัยที่จะหยั่งทราบได้ เพราะถึงพระสี่เสาร์จะสมภพในวงศ์กษัตริย์ แต่ก็ไม่มีอะไรรับรองได้เลยว่าผลแห่งบุพกรรมจะไม่ส่งผลในชาตินี้

3.การใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริงในวรรณกรรมเรื่องนี้ มักปรากฏใช้ในการเปรียบเทียบปริมาณที่มีจำนวนมาก สอดคล้องกับ ธเนศ เวศร์ภาดา (2549) ที่กล่าวว่า การกล่าวเกินจริง มักเปรียบเทียบในเรื่องปริมาณว่ามีมากเหลือเกิน และเปรียบเทียบกับความรู้สึกที่มากจนเกินจะรับไหว และสอดคล้องกับ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2548) ที่กล่าวว่า ในการกล่าวเกินความจริงเช่นนี้ เป็นจริงได้ในความรู้สึก

4. การใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้วในวรรณกรรมเรื่องนี้มักใช้ในการบรรยายความทุกข์ของตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสงสารตัวละคร สอดคล้องกับ วุฒิชัย ศีรจรูญ (2562) ที่กล่าวว่า กวีจะใช้ภาพพจน์การใช้คำถามที่รู้คำตอบดีอยู่แล้วเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่านหรือสื่อความหมายและข้อคิดที่ต้องการในวรรณกรรม ในที่นี้คือต้องการเร้าอารมณ์และสื่อถึงความทุกข์ยากของตัวละคร และให้ข้อคิดว่าหากกระทำกรรมใดใดย่อมต้องได้รับผล จะถามหาความเมตตาจากใครได้ไม่

จากการวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์จำนวน 6 ชนิด อาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมประเภทกลอนสวดมิได้เพียงแต่เป็นวรรณกรรมสำหรับอ่านเพื่อบันเทิงใจเท่านั้นแต่ยังความจรรโลงใจให้ผู้อ่านเข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนได้ง่ายขึ้น ผ่านการใช้ภาษาที่เรียบเรียงอย่างบรรจงให้เกิดความไพเราะ เสนาะทั้งโสตและจรรโลงทั้งใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. กรอบแนวคิดของ กุหลาบ มัลลิกะมาส ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์การศึกษาภาพพจน์นั้น แม้จะมีความชัดเจนในตัวทฤษฎีและครอบคลุมการศึกษาการใช้ภาพพจน์ในงานวรรณกรรม แต่หากนำเกณฑ์ของนักวิชาการอื่น ๆ มาใช้ในการศึกษาก็จะสามารถพบภาพพจน์ที่มีนอกเหนือจากทฤษฎีของ กุหลาบ มัลลิกะมาสได้

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์ที่ถูกนำเสนอในวรรณกรรมประเภทกลอนสวดเรื่องต่าง ๆ ว่ามีกลวิธีการใช้อย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการใช้ภาพพจน์

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2541). *เชียงใหม่ปัณณาสชาดก ภาค 1*. สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

กรมศิลปากร. (2547). *พระสี่เสาร์กลอนสวด*. สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

กุหลาบ มัลลิกามาส. (2562). *วรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2530). *วรรณกรรมประเภทกลอนสวดภาคกลาง: การศึกษาเชิงวิเคราะห์* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ธนิต อยู่โพธิ์. (2508). *นิทานวรรณคดี*. (ม.ป.พ.).

ธเนศ เวศร์ภาดา. (2549). *หอมโลกวรรณศิลป์*. สำนักพิมพ์ปาเจรา.

นิยะดา สาริกภูติ. (2524). *ปัญญาสชาดก: ประวัติและความสำคัญที่มีต่อวรรณกรรมร้อยกรองของไทย* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2499). *สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (เล่ม 1, ก–กลากเหล็ก). ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. ราชบัณฑิตยสถาน.

วิภา กงกะนันทน์. (2533). *วรรณคดีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วุฒิชัย ศรีจรูญ. (2562). *การใช้ภาพพจน์ในกลอนบทละครสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2548). *เจิมจันทน์กังสดาล: ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หอพระสมุดวชิรญาณ. (2466). *นิราศเดือน: พิมพ์แจกในการพระกฐินพระราชทาน พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าคำรบ ณ วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. หอพระสมุดวชิรญาณ.

อาทิตตปริยายสูตร. (2568). *อาทิตตปริยายสูตร*. ใน วิกิพีเดีย. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2569 จาก https://th.wikipedia.org/wiki/อาทิตตปริยายสูตร

อาภร ไมตรีโสภณ. (2531). *พระสี่เสาร์นิทานคำกาพย์* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย

The Development of English Vocabulary Pronunciation Skills by Brain-Based Learning Management for Grade 4 Students at Wat Tha Sa Toi Municipality School

ภริต ปู่ดี[1*] อรรถพงษ์ ผิวเหลือง[2]
Pharit Poodee[1,*], Atthaphong Phiwhlaung [2]
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University,Lanna Campus, Thailand
*Corresponding Author's Email: ggdfhhdu3685@gmail.com[1] E-mail: yanamath60@gmail.com[2]
Received: 2026-02-14; Revised: 2026-05-06; Accepted: 2026-05-10

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาทักษะอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research) ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เพื่อวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest – Posttest Design) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Specific sample group) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน; คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

This research article aimed to 1) develop the students pronunciation skills in English vocabulary using the Brain-Based Learning (BBL) approach, comparing the students performance before and after the lessons, and 2) study the satisfaction of Grade 4 students toward the Brain-Based Learning (BBL) approach. The sample group consisted of Grade 4 students atWat Ta Satoi School, selected using purposive sampling. The research design was a quasi-experimental method employing a one-group pretest and posttest assessments, and a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using basic statistics: mean, standard deviation, percentage, and a dependent sample t-test. The results of the research showed that the effectiveness of the English vocabulary pronunciation skill exercises for Grade 4 students at Wat Ta Satoi School was 90.99/73.33, which was higher than the set standard of 70/70. The development of English vocabulary pronunciation skills using the Brain-Based Learning (BBL) approach showed that students post-learning scores were significantly higher than their pre-learning scores at the .05 level of statistical significance. The students satisfaction toward the Brain-Based Learning (BBL) approach was at the highest level.

Keywords: Reading Skill; English Vocabulary; Brain-Based Learning
Type of Article: Research Article

บทนำ

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C) เป็นทักษะที่ให้ความสำคัญในทักษะทางความรู้และทักษะด้านอารมณ์ ได้แก่ 1. การอ่านออก คือ กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ซึ่งเป็นความรู้ ความคิด และความรู้สึก 2. การเขียนได้ คือ การสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ การเขียนเป็นการแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ให้เป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ที่อ่าน 3. มีทักษะการคำนวณ คือ การคิดคำนวณขั้นพื้นฐาน และสามารถทำความเข้าใจข้อมูลด้านตัวเลขได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม ตรงกับมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ระบุไว้ว่า เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (2551) ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และ คำแนะนำ (instructions) ง่าย ๆ ที่ฟังหรืออ่าน อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ อ่านกลุ่มคำ ประโยค ข้อความง่าย ๆ และบทพูดเข้าจังหวะถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือก/ระบุภาพหรือสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายตรงตามความหมาย ของประโยคและข้อความสั้น ๆ ที่ฟัง หรืออ่าน ตอบคำถามจากการฟังและอ่านประโยค บทสนทนา และนิทาน ง่าย ๆ

การอ่านออกเสียง หมายถึง ทักษะสำคัญในการสื่อสาร ที่ช่วยให้การพูดคล่องและลื่นไหล โดยประกอบด้วยการเปล่งเสียง การลงจังหวะ ทำนองเสียงสูง-ต่ำ การเน้นเสียงคำ รวมถึงลีลาท่าทางและการสื่อสารด้วยสายตา การอ่านออกเสียงต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความชำนาญและสามารถพูดออกเสียงได้อย่างชัดเจนถูกต้อง และเป็นธรรมชาติ จากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้

สังเกตและสอบถามครูพี่เลี้ยง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่เข้าใจหลักการ วิธีการสะกดคำภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนไม่มั่นใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลัวการอ่านออกเสียงคำศัพท์ผิด อีกทั้งข้อจำกัดทางด้านตัวสะกด ที่เทียบเคียงจากภาษาไทย ทำให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ได้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับประถมศึกษาศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย ในด้านความสามารถวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.38 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 37.62

การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนคอยนำทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาการทำงานของสมองโดยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ สร้างความจำระยะยาว และใช้ความรู้สึกในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง รวมถึงอาศัยความรู้ทางประสาทวิทยาและจิตวิทยาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Brain-Based Learning) เริ่มในช่วงทศวรรษ 1980–1990 ได้รับการพัฒนาและเผยแพร่โดยนักวิชาการ เช่น Renate Nummela Caine และ Geoffrey Caine ต่อมา Eric Jensen ได้ขยายแนวคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนอย่างแพร่หลาย ดังนั้น (Brain-Based Learning) จึงเหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพราะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เช่น เกม บิงโก บัตรคำ นอกจากนี้ใช้หลายประสาทสัมผัส เช่น ดูภาพ ฟังเสียง ลงมือ และ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เช่น การสั่งอาหาร การใช้เงิน

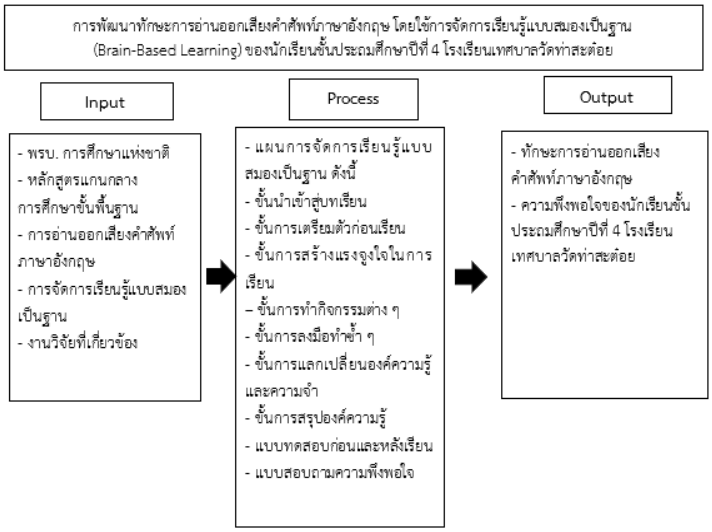
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียวและวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One group Pretest - Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 57 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 27 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 10 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) และแบบสอบถามความพึงพอใจและ ตัวแปรตาม คือ 1) ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชุด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 3.98 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) และหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย 3 ตัวเลือก มีค่าความยาก (p) เท่ากับ 0.7 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.63 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ Doing Model โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ก่อนดำเนินการทดลอง คณะผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ และหลังจากการดำเนินการทดลอง จึงให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้ Post-test จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ แต่สลับข้อ สลับตัวเลือก 2) หลังดำเนินการทดลอง คณะผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง ทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) แล้วนำมาข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ จากนั้น จึงนำมาหาค่าเฉลี่ย $\overline{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดทักษะอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยค่า IOC เท่ากับ 0.87 ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการสอนตามนวัตกรรมและแสดงให้เห็นขั้นตอนของการใช้นวัตกรรมตามที่กำหนด จำนวน 3 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Animal and Occupation
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Fruit and Body
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Place and Subject

ในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถอ่านได้โดยตรง ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบที่วัดการอ่านคำศัพท์ในรูปแบบอื่น เช่น การจับคู่คำศัพท์กับภาพ หรือการเลือกคำที่ถูกต้องตามเสียงอ่าน ซึ่งข้อสอบดังกล่าวได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับทักษะการอ่านคำศัพท์ และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย ก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย

การทดสอบ	นักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	27	30	15	0.71	0.02*	00.00
หลังเรียน	27	30	24.33	0.71		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย พบว่า การทดสอบก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และหลังเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ

24.33 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

ขั้นตอน	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ขั้นที่ 1	กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและพร้อมต่อการเรียนรู้	4.85	0.11	มากที่สุด
ขั้นที่ 2	ผู้สอนช่วยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาใหม่ได้ชัดเจน	4.89	0.27	มากที่สุด
ขั้นที่ 3	กิจกรรมกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้	4.90	0.10	มากที่สุด
ขั้นที่ 4	กิจกรรมมีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม	4.87	0.09	มากที่สุด
ขั้นที่ 5	การฝึกซ้ำช่วยให้จดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.87	0.09	มากที่สุด
ขั้นที่ 6	มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้	4.85	0.11	มากที่สุด
ขั้นที่ 7	การสรุปช่วยให้เข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.89	0.27	มากที่สุด
	รวม	4.87	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ดังนี้ ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.10) รองลงมาคือ นักเรียนมีความเห็นต่อผู้สอนช่วยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาใหม่ได้ชัดเจนมี และการสรุปช่วยให้เข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.27) นักเรียนมีความเห็นต่อกิจกรรมมีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และการฝึกซ้ำช่วยให้จดจำเนื้อหาได้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.09) และลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและพร้อมต่อการเรียนรู้ และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.11)

การอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่า จะเน้นการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่ท่องจำ หรือสมองเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนมีส่วนจึงเน้นการเรียนเชิงรุก เช่น แบบฝึกที่ให้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ไม่ใช่เพียงแค่ทำซ้ำ สอดคล้องกับรัตน์วิสาณ งามสม (2560) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง (ไสวราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร หลังการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทรายแพรว ไชยมัชชิม (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการมใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะแสงหาความรู้ (5Es) เรื่อง น้ำเพื่อชีวิตและอากาศรอบตัวเรากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และณัฐพล เฟื่องฟุ้ง (2559) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.08) เพราะว่า ผู้เรียนให้ความเห็นว่าแบบฝึกหรือกิจกรรมช่วยให้เข้าใจเนื้อหาอย่างชัดเจน ไม่สับสน มีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายด้าน และนักเรียนมีแรงบันดาลใจอยากมาเรียน และตั้งใจเรียนมากขึ้น เพราะกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายอย่างพอดี เช่น เกมตอบคำถาม การใช้ภาพเคลื่อนไหวหรือเพลงช่วยจำ นอกจากนี้นักเรียนรายงานว่าบรรยากาศการเรียนไม่น่ากลัวหรือกดดัน รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้นทำให้กล้าแสดงออกและเรียนได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ รัตน์วิสาณ งามสม (2560) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง (ไสวราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) อยู่ในระดับมาก และทรายแพรว ไชยมัชชิม (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง น้ำเพื่อชีวิตและอากาศรอบตัวเรากลุ่ม สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด และอามีเนาะ ตารีตา (2560) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกลวิธี POE ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับ POE ในระดับมาก

บทสรุป

การวิจัยครังนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับเท่ากับ ($\bar{X}$ = 24.33, S.D. = 0.71) สูงกว่าก่อนเรียนที่ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X}$ = 15, S.D. = 0.71) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.23) รองลงมาคือ นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90 S.D. = 0.10) นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.27) นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.09) และนักเรียนมีความเห็นต่อ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต่อย คณะผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ได้จริง โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนที่ 2) การเตรียมตัวก่อนเรียน หรือการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่รู้มาก่อนแล้ว ขั้นตอนที่ 3) การสร้างแรงจูงใจในการเรียน การกระตุ้นให้ข้อมูล ขั้นตอนที่ 4) การทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีการฝึกทักษะ ขั้นตอนที่ 5) การลงมือทำซ้ำ ๆ ขั้นตอนที่ 6) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความจำ ขั้นตอนที่ 7) การสรุปองค์ความรู้และนำความรู้ไปใช้ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง และจะส่งผลให้สมองของนักเรียนมีการพัฒนาจากประสบการณ์จริงในระดับที่สูงขึ้น และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของผู้เรียนและช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้น

และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ **4** ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแผนภาพโมเดลต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ควรนำนวัตกรรมนี้ไปใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากจะมีความพร้อมและมีฐานความรู้ที่มากกว่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนขั้นการสอน โดยการยุบรวมบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

ทรายแพรว ไชยมัชชิม. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง น้ำเพื่อชีวิตและอากาศรอบตัวเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

บำรุง โตรัตน์. (2544). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัตน์วิสาณ งามสม. (2560). *การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

อามีเนาะ ตารีตา. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกลวิธี POE ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).

Caine, R. N., & Caine, G. (1990). Understanding a brain-based approach to learning and teaching. *Educational Leadership, 48*(2), 66–70.